

1.

A letehetetlen csomag –
Kiss Judit írása

4.

Tanterem

Művészetpártoló
műzeumpedagógia
Marosvásárhelyen –
Antal Erika írása

6.

Láthatár

Az önismeret mint egyfajta
pszichológiai jogosítvány
az eligazodáshoz (2.) –
Fodor László írása

10.

Láthatár

Jogok és kötelezettségek az
iskolában –
Szatmári Bence írása

14.

Tanárszemmel

Az újat alkotó
gondolkodásmód,
avagy merjünk kreatívnak
lenni az iskolában –
Ianos Erzsébet írása

18.

Lélekjelenlét

A figyelemhiányos
hiperaktivitás és velejárói –
Szatmári Bence írása

23.

Hivatalos

2.

Láthatár

Felavatták Kolozsváron az Apáczai-iskola
kibővített, felújított épületét

8.

Iskola és kultúra

Energiákat mozgósító diákszínjátás –
Kerekes Edit írása

20.

Tanárszemmel

Minél többet táncoljon a gyerekl! –
Antal Erika írása

3.

Diákszemmel

Folytatódik a „kalózlány” története –
Bede Laura írása

16.

Diákszemmel

„A vakáció tökéletes állapot” –
a sepsiszentgyörgyi Váradi József
Általános Iskola 5. B osztályos
diákjainak véleménye

22.

Magánterület

Hogyan lett a közsén? –
Varga László Edgár írása

12.

Ballagás a marosvásárhelyi
Bolyai Farkas Elméleti Líceumban

2018
6-7.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2018. JÚNIUS–JÚLIUS • 6-7. SZÁM

• FOTÓ: SÜTŐ ZSOLT

ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

Rendelje meg online
a Magyar Közoktatást
2018. 2. félévére

www.communitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2018-as évben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos megfigyeléseiket. Kérjük, számoljanak be a *Magyar Közoktatás*-ban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni.

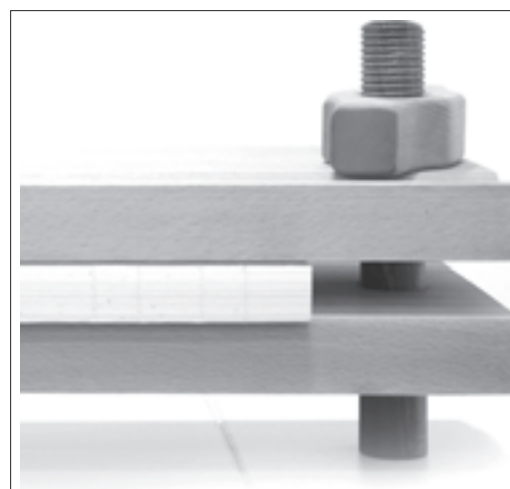
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár kilenc éve megjelenő *Magyar Közoktatás* együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- A katedra két oldala – avagy milyen volt diákként és milyen tanárként nap mint nap iskolába járni
- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro emailcímmel!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatás> webcímen.

[www.facebook.com/magyarkozoktatás](https://facebook.com/magyarkozoktatás)

Megrendeléseiket a www.communitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0264-44-14-01-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogató:

A letehetetlen csomag

Kicsit szípoztak, meghatódva énekelték a Gaudeamus igiturt, szorosan megölelték az őket köszöntőket, cipelték az őlnyi virágot. Megálltak, egy helyben topogtak kicsit, elidőztek még az iskolaépületben, aztán mégiscsak elballagtak a ballagók. Lépegettek kifelé az iskolaudvarból, vállukon a picike, jelképes batyuval, közben az izgalom és megkönnyebülés mellett persze szívükre telepedett, nehezedett a bánat. Hiszen most valaminek végérvényesen vége szakad, szétröppen a szélrózsa minden irányába a hosszú éveken át összeszokott közösség, emlékké válnak az iskola falai közt megélt kisebb és tagbaszakadtabb örömök, bánatok, kudarcok, sikerélmények. A ballagás mindig az összegzés pillanata, amikor valamiképpen mérlegre tétetik az a szellemi, lelki csomag, amivel a tizenkét év alatt feltarisznyálták a gyermeket az iskolában. Érdekes kicsit belekukucskálni ebbe a tarisznájába, felmérni, mi minden lapul benne, mi hiányzik belőle. Az persze iskola- és gyerekfüggő is, hogy mit tartalmaz, és mit nem, de azért lehet jó pár olyan összetevő, ami mindenképpen helyet kap a ballagó csomagjában.

Hogy mennyi lexikális tudást, műveltséget, az egyetemen, a társadalomban való érvényesüléshez szükséges muníciót kapnak az iskolában, rengeteg minden függvénye, és talán nem is lehet egyazon mérlegre tenni. Hiszen más-más gyűl össze egy vidéki és megint más egy nagy múltú, nagyvárosi iskola diákjának tarisznájában, a csomag összetétele függ az illető intézmény szellemiségétől, a tanároktól, a szociokulturális környezettől, a szülői hozzáállástól, sőt, attól is hogy a tizenkét év alatt éppen hány módosítást, változást hajtottak végre a tanügyben, mi mindenhez kellett igazodniuk az iskoláknak, pedagógusoknak és persze a diákoknak is.

Azonban vannak olyan dolgok is a csomagban, amik mindettől függetlenül összegyűlnek, és amiket óhatatlanul magukkal visznek a fiatalok rögzös vagy kevésbé rögzös útjaikon. Ilyen például az iskolai tizenkét év egyik ajándéka: ez alatt az idő alatt a gyermek elkezd hozzászokni a csalódások kezeléséhez éppúgy, mint a mámorító pillanatokéhoz, a közösségben kezdi megtanulni felmérni a társas lét korántsem egyszerűsíthető erőviszonyait, elkezd megharcolni a saját igazáért, tanulja elfogadni a változtathatatlant, lenyelni a békát, felemelt fejjel továbblépni. Az iskola ebből a szempontból nem helyettesíthető, és amennyire szükséges rossznak tekint sokszor a gyerek, épp annyira szükséges jó is valamiképpen. Hiszen itt tanulja meg, hogy – bár persze közhely, de – bizony nem mindig igazságos az élet, hogy az érdemek sokszor nem mérettetnek meg méltányosan, és igen, érdemtelenül is lehet dicséretet bezsebelni vagy érvényesülni.

Szóval mindez ott lapul abban a bizonyos képzeletbeli csomagban, amit most a ballagók mindenhová magukkal visznek. Azt, hogy hova és merre tartanak, milyen szellemi és valóságos utakon lépegetnek a jövőben, egyelőre sűrű homály fedi. Abban azonban reménykedhet a szülő és pedagógus is, hogy ha sok szempontból nem is volt tökéletes az iskola, azért mégiscsak megajándékozta a gyerekeket sok mindennel. És ez az útravaló csomag letehetetlen. Még ha jóval azután derül is ez ki, hogy meghatódva, szípozva énekelték a Gaudeamus igiturt.

KISS JUDIT

Felavatták Kolozsváron az Apáczai-iskola kibővített, felújított épületét

Hálaadó istentisztelet és ünnepség keretében Kolozsváron felavatták június 2-án az Apáczai Csere János Gimnáziumnak a magyar állam támogatásával kibővített, felújított épületét. „Az iskola története és jövőtervezése tanulság kell legyen azok számára, akik időnként kishitűek, azt gondolják, és hiszik, hogy vége, nem lehet talpra állni és újrakezdeni. Tanulság kell legyen azok számára is, akik azt gondolják, hogy egy kisebbségi intézményrendszer fel lehet számolni. De azok számára is tanulság kell legyen, akik a marosvásárhelyi római katolikus iskolára vagy a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemre törnek” – hangsúlyozta az Apáczai felújított épületének és új épületszárnyának avatóünnepségén Kelemen Hunor.

A szövetségi elnök szerint az Apáczai-iskola története azt bizonyítja, hogy azok, akik megálmodták és elindították a 19. század végén, 20. század elején, pontosan annak a közösségnek a jövőjéről álmodtak, amely az impériumváltás után is meg tudott maradni: mert volt erős hite, voltak erős intézményei. „Mi hiszünk abban, hogy ilyen intézményekre van szükségünk, hogy az intézményeinket helyre tudjuk állítani, hogy az identitásmegőrzés egyik legfontosabb eleme a magyar oktatás bölcsődétől az egyetem utáni képzésig. Hittünk és hiszünk abban, hogy elsősorban anyanyelven lehet megszerezni a versenyképes tudást. Aki iskolát alapít és épít, az biztosan a jövő fele tekint, bizakodó, optimista, nem pedig feladja az addigi életét” – tette hozzá, azt kívánva szülőknak és tanulóknak, hogy a következő évtizedekben, évszázadokban is ennek a jövőképeknek legyenek a letéteményesei. A Farkas utcai református templomban tartott hálaadó istentisztelet után mondott köszöntőbeszédében Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes lényegesnek tartotta, hogy a magyarság fel tudja-e ismerni: melyek azok a dolgok, amelyekről nem mondhat le, amelyekért akkor is vállalja a harcot, „ha fogytán a muníció”. Úgy vélte: a gyermekek jövője ilyen ügy. A református leánygimnáziumnak az

Fotók • MTI

• A megújult Apáczai. Az első világháború után református leánygimnázium működött az épületben, amely most újjávarázsolva várja a diákokat

első világháború utáni felépítését, majd a kommunista államosítás utáni visszakövetelését és visszaszerzését felidézve, köszönetet mondott a kolozsvári magyarságnak azért, hogy nem veszítette el a lényeglátását. Megjegyezte: csak e lényeglátás által történhetett meg, hogy a kolozsvári magyarok kilátástalannak tűnő időben alapítottak iskolát, amikor az egész Kárpát-medencében magyar iskolákat zártak be, és amikor a romániai rendszerváltozás jószerével még le sem zajlott, a közösség azonnal visszakövetelte az iskoláját.

A miniszterelnök-helyettes azt kívánta, hogy az intézmény stabil építőköve legyen az erdélyi magyarság megmaradásának. Bánffy Miklósnak az iskolával kapcsolatos

egykori üzenetét átfogalmazva kijelentette: ha az erdélyi magyarság megtartja bizakodó lelkületét, „a magyarság ügye is el van és el lesz intézve”. A hálaadó prédikációt mondó Kató Béla püspök, a gimnázium egykori diákja is azt hangoztatta, hogy a református püspökség 1919-ben hozott döntést a leánygimnázium felépítéséről, amikor az erdélyi magyarság teljes bizonytalanságban élt. Az épület első része végül 1926-ban épült fel, majd egy évvel később újabb épületrésszel bővült. A püspök úgy vélte: az építkezés csak most, az új épületrész felépítésével fejeződött be. Az építkezést a magyar állam 650 millió forinttal támogatta.

Hírösszefoglaló

Folytatódik a „kalózlány” története

Pokoli kör címmel jelent meg májusban a tizedikes Lupescu Kata ifjúsági kalandregényének újabb kötete, amely *A kalózlány* című, tavaly napvilágot látott könyv folytatása. A második kötetben a kolozsvári szerzőnek sikerült jobban kibontakoznia, és a személyiségének köszönhetően több humoros és cinikus elem került a műbe.

A *Kalózlány* könyvsorozatban minden kötet felülmúlta az előzőt – fogalmazott Lupescu Kata kolozsvári diák, akinek újabb ifjúsági kalandregénye jelent meg májusban. Az Exit Kiadó gondozásában *Pokoli kör* címmel napvilágot látott második kötetet a 8. Kolozsvári Ünnepi Könyvhét keretében ismertette Kádár Hanga újságíró, aki szerint ez a kötet nemcsak tizenéveseknek, hanem felnőtteknek is örömet, kapcsolódási lehetőséget nyújthat. A tizenhat éves szerző is úgy vélte, hogy a *Pokoli kör*ben a cselekmény, valamint a párbeszédnek pörgősebbek, mint a korábbi regényben, illetve ebben már nagy szerepet kapnak a csatajelenetek. „A *kalózlányt* mindig is cselekményközpontú könyvnek tartottam, melyben nem a főszereplő alakította a történeteket, hanem a cselekmény »írta« a főszereplőt. Tudatosan senkiről nem mintáztam a karaktereket, úgy gondolom, hogy mindegyikkel azonosulok, mivel én alkottam meg őket. Charlotte, a főhősnő karakterét a kötetek során nagyon megszerettem, gyakorlatilag együtt nőttem fel vele” – mondta Lupescu Kata, aki mindössze tizenegy éves volt, amikor első könyvét írta.

Kifejtette, a *Kalózlány* számára azt jelentette, hogy önfeledten írhat, az alkotás nem igényelt ráhangolódást, odafigyelést. „Ez elég sok problémát okozott a szerkesztésnél, sőt nekem is nagyon sok utómunkát kellett végezniem, de úgy gondolom, hogy ebben rejlik a tulajdonképpeni varázsa, és ezt semmiért nem adnám oda” – tette hozzá. Az írás és az iskolai program összehangolásával kapcsolatban úgy fogalmazott, ha reggel még volt tíz szabad perce, amíg indulnia kellett iskolába, akkor azt írással töltötte, illetve délután is dolgozott a könyveken. „Folyamatosan írtam, ha volt egy percem, ezért ment ilyen könnyen, és ezért lett ilyen nagy

mennyiségű szöveg. Nincs tikom, szerintem az embereknek mindig azt kellene tenniük, amit igazán szeretnek, és akkor gyorsabban haladnának a munkával. Amikor muszáj volt tanulni, akkor természetesen azt helyeztem előtérbe, de sosem osztottam be az időmet, és nem korlátoztam magam keretek közé, többek között ezért sikerülhetett hat könyvet írni – részletezte a szerző. Hozzátette, nem szokott annyit olvasni, amennyit szeretne, mert a szabadidejét inkább írással tölti, viszont úgy véli, hogy rendelkezik egy bizonyos olvasási alapműveltséggel.

Az inspiráció kapcsán elmondta, a *Kalózlány* történetét a gyermekkori tapasztalataira építette. „Mindig is imádtam A gyűrűk urának a világát, a Harry Pottert is nagyon szeretem, mindkettő mély benyomást tett rám, mert a fantasy világban az ember otthonosan tudja érezni magát. Amikor ezeket a könyveket olvastam, végig volt bennem egy késztetés, hogy nekem is legyen egy saját világom, mert a máséban nem tudtam teljesen otthon érezni magam” – mondta Lupescu Kata. Hozzátette, az ő könyvében az életművészek határoznak meg mindent, nem egy konkrét ki nem mondott hatalom. Viszont ebbe a történetbe úgy keverednek bele a kalózok, hogy az ő egykori tizenegy éves felfogása alapján a tengeri rablók azok, akik másként éltek, nem követték a megrögzött társadalmi normákat, hanem kitértek a környezetükből.

A fiatal író nagy kedvenceinek – A *Karib-tenger kalózáinak*, a Harry Potter-, ill. A gyűrűk ura történeteinek – hangulati elemei mindegyik kötetben egy-egy eseménynél, jelenetnél felfedezhetők. A *Pokoli kör* stílusával, hangnemevel kapcsolatban a szerző úgy fogalmazott, inkább prózai, de a költői kép és retorika is helyet kapott benne. Úgy vélte, a leírásra és párbeszédre is ugyanolyan hangsúlyt kell fektetni, hogy egyik se váljon unalmassá. A második kötetrel kapcsolatban még elmondta, ebben sikerült jobban kibontakoznia, és a személyiségének köszönhetően több humoros és cinikus elem került bele a műbe.

Lupescu Kata szerint a humor az egyik alapvető kelléke bármilyen irodalmi szövegnek. „Ha egy műnek van egy alap humor viszonylata, akkor sokkal erősebbé és lazábbá válik. Vannak olyan szövegek, amelyeknek éppen az a gyönyörűsége, hogy megfosztják mindennemű humortól, de én ezt nem egy ilyen jellegű írásnak szántam” – részle-

• Lupescu Kata: „a humor alapvető kelléke bármilyen irodalmi szövegnek”

tezte a szerző. Hozzátette, az utolsó kötet megírását december elsején fejezte be. „A *Kalózlánynak* ez volt az egyetlen olyan pillanata, amely nem volt spontán, ezt tényleg előre megterveztem. A legutolsó momentum viszont nem volt éppen annyira elementáris, mint amennyire gondoltam, hogy az lesz. Amikor megírtam, amikor az egészen dolgoztam, sokkal jobban befolyásolt, és sokkal mélyebb benyomást tett rám, mint a befejezés pillanata” – mondta Lupescu Kata.

BEDE LAURA

Művészetpártoló múzeumpedagógia Marosvásárhelyen

Kisgyerekek százai fogtak ecsetet, agyagot, festéket vagy ollót a kezükbe, hogy kipróbálják képességeiket, és üveget fessenek, papírmaszkot készítsenek, agyagból különböző tárgyakat formáljanak, a történelmi korok stílusát idéző pecsétekkel díszítsék lapjaikat. A foglalkozásnak májusban a marosvásárhelyi Kultúrpalota kisterme adott helyet, ahol a Maros megyei múzeum munkatársai, illetve középiskolás önkéntesek segítettek a kicsiknek, hogy minél szebb eredménye legyen a munkájuknak.

A szülők látókörét is szélesítik

A Marosvásárhelyen ötödik alkalommal megrendezett Múzeumok éjszakája a múzeumpedagógiai foglalkozásokkal elnyerte a legkisebbek tetszését is, akik így bepillantást nyerhettek a régészet, a népművészet, a képzőművészet világába is, játékos módszerekkel tanulva, kipróbálva kreativitásukat. Ahogy Fülöp Tímea, a Kultúrpalota osztályvezetője elmondta, ezek a foglalkozások, amelyeket a kisteremben, a magyar és művészeti galériákban, a várban, a természettudományi, vagy a néprajzi múzeumban szerveztek, nem csupán a kézügyességüket és kreati-

vitásukat fejleszti a gyerekeknek, de művészetpártoló, a művészetek iránt érdeklődő fiatal felnőtteket is nevel, akiket érdekelnek a múzeumok, a kiállítások, a kulturális rendezvények. Azok a gyerekek akik rendszeresen részt vesznek a múzeumpedagógiai foglalkozásokon, nemcsak saját készségeiket fejlesztik, és látókörüket szélesítik, de a szüleikét is. Legtöbb esetben ugyanis a szülők is elkísérik kicsinyeiket egy-egy ilyen rendezvényre, vagy azok, akik az osztályközösséggel látogatnak a múzeumba, otthon elmesélik, hogy mit láttak ott, mit csináltak, milyen érdekességeket fedeztek fel, kíváncsivá téve a felnőtteket is. Az a szülő vagy nagyszülő, aki valamilyen oknál fogva korábban nem járt a Kultúrpalotában, most gyerekével/unokájával ellátogatva oda új élményeket szerez, szélesíti a látókörét.

Kirakós játék a művészeti képtárban

Hol van a Teleki Téka, hol kell bemenni a Kultúrpalotába, merre van a kisterem, hol a múzeum bejárata – általában ezeket a kérdéseket szokták feltenni az ott várakozónak azok a hozzátartozók, akiknek korábbi életéből kimaradtak ezek a kulturális intézmények, de most gyerekeiket, unokájukat kísérik el, illetve azért jöttek, hogy megnézzék őket a színpadon, játék közben a kisteremben vagy a múzeum valamelyik, kézművesműhelynek berendezett termében. „Hazajön a gyerekek és meséli, hogy múzeumban jártak. Olyasmikről beszél, amiket én nem láttam, vagy nem is tudtam, hogy a mi városunkban is látható. Milyen jó, hogy megszervezték a Múzeumok éjszakáját” – magyarázza Zsuzsa, aki eddig nem járt még a képtárban és a néprajzi múzeumban sem, de „a gyerekek köszönhetően” most már ezeket is látta és elhatározta, hogy a közeljövőben több ilyen helyre is ellátogat. A modern magyar művészeti képtárban, ahogyan a román kortárs galériában is kirakós játékokat találhattak a látogatók a egy-egy festmény alatt a földön. Párnákon ülve többen is kipróbálták megfigyelőképességüket, és elkezdtek vagy ki is rakták a festményt, amely alatt ültek, többek közt Munkácsy Mihály, Wágner Sándor, Páll László, Ferenczy István, Nicolae Grigorescu, Teodor Aman vagy Nicolae

Tonitza alkotásainak mását. A logika fejlesztésére alkalmas játékhoz nincs mindenkinél türelme, de sok gyerek telepedett le, és keresgélte a formák és színek között a megfelelő darabokat, hogy egymáshoz illessze azokat. Nem csupán az összerakós darabjairól van szó, arról, hogy megtalálják azokat és összeillesztik, nagyon komplex tevékenység, hiszen a gyerekek a múzeumban ülnek, eleve az otthonitól, a megszokottól eltérő helyen, más körülmények között, ahol mások a viselkedési normák is – magyarázza a múzeumpedagógus. Ezen belül a képtár olyan hely, amely szintén más ingereket nyújt a látogatóknak, a gyerekeknek, aki belép a festmények közé, sajátos élményt nyújt. Ha leül és játszani kezd, megfigyeli azt a képet, amely előtte látható, a részletekre összpontosít, a színeit, az ábráit, a jellegzetességeit tanulmányozza. Nem szokványos tanulási folyamat, hiszen nem is veszi észre, hogy tanul, mégis új információkhoz jut. Legközelebb már sokkal „értőbb” szemmel tekint egy festményre, egy műalkotásra, felnőttkorára pedig már tudni fogja, hogyan értékeli a művészetet.

Játszva tanultak a természettudományi múzeumban

A természettudományi múzeum a Kárpát-medence állatvilágával ismerteti meg elsősorban a látogatót. A kisiskolások számára egyszerű lehetőséget nyújt, hogy megtanulják felismerni az állatokat, azok élőhelyét, táplálkozási szokását, környezetét. Ahhoz, hogy a gyerekek hasznosan töltsék az idejüket, és az ott látottak megmaradjanak bennük, Molnár-Kovács Emese tanítónő a csoportos látogatás előtt már megtekintette a múzeumot, jegyzetelt, és tervet készített, hogy mit fognak csinálni, hogyan rögzítik megfigyeléseiket, mi az, amit megtanulnak. Az első dolog, amit el kellett sajátítaniuk a gyerekeknek a múzeumba érkezve, az az volt, hogy hogyan kell viselkedni ilyen helyen. „Nem szaladgálunk és nem hangoskodunk, nem nyúlunk hozzá semmihez” – magyarázta a tanítónő legelemibb viselkedési normákat a kicsiknek, akik ez alkalommal azt is megtanulták, hogy mi célt szolgál egy múzeum, miért jött létre és miért fontos oda időről időre ellátogatni, végignézni a kiállításokat. Miután a múzeum mun-

A múzeumok bővített szerepköre

A múzeumpedagógia az iskolán kívüli egyik tanulási módszerként, a múzeumok bővített szerepköréként a 20. században alakult ki, körülbelül az 1970-es években kezdett elterjedni magyar nyelvterületen is. A módszer azonban tulajdonképpen a 18. században gyökerezik. Amikor Angliában 1753-ban megnyitotta kapuit a British Museum, diákok és tudósok számára is szervezett programokat az intézmény a hét bizonyos napjain. A 19. században Londonban megnyílt a National Gallery, Münchenben a Glyptoteka, Szentpétervárott az Ermitázs, Budapesten a Magyar Nemzeti Múzeum, valamint Amerikában számos olyan intézmény, amely az egyetemi hallgatóknak és az iskolásoknak is lehetőséget biztosított és biztosít azóta is a tanulásra, a tudás bővítésére.

katársa végigvezette a George Coşbuc Általános Iskola előkészítőseit a közeteket felsorakoztató üvegszekrények előtt, és bemutatott egy-két érdekesebb, csillogóbb vagy színesebb követ, féldrágakövet, ami felkeltette a gyerekek érdeklődését, a tanítónő a farkas, az őz, a róka, a különböző nagy- és kistestű madarak kiállításához vezette a csapatot. Azt követően, hogy végignézték az állatokat és megbeszélték azok táplálkozási szokásait, hogy hol és miként élnek, a múzeum munkatársa feladatlapokat osztott ki és az ábrák szerint kellett a gyerekeknek a korábban tanultak alapján válaszolniuk a kérdésekre. A nap végén összefoglalták mindazt, amit láttak és tanultak, és a nem mindennapi természetismereti óra egyedi élményével távoztak haza.

Mesefigurák az üveglapon

„Ennyi gyereket ilyen csendben tartani, maga a csoda” – mondta az egyik édesanya, aki kislányaival érkezett a Múzeumok éjszakáján a Kultúrpalota kistermébe a múzeumpedagógiai foglalkozásokra, ahol az intézmény munkatársai és az önkéntes középiskolás diákok foglalkoztak a gyerekekkel. András Tihamér restaurátor érdeklődésünkre elmondta, munkatársaival háromszáznál is több üveglapot készítettek elő, különböző ábrákat rajzoltak azokra, mesefigurákat, rajzfilmm jeleneteket, hogy aztán azokat a gyerekek üvegfestéssel kiszínezzék. Más asztaloknál a maszkkészítést vagy az agyagozást tanulták, pecsételtek, festettek, rajzoltak. A kisterem színes ablakait is megcsodálták közben, hiszen egy-egy elkészült színes üveglapot a fény felé tartva ismerték fel annak különlegességét, szépségét. „Hazavisszük az itt készült alkotásokat, és otthon valahová, jól látható helyre tesszük, de előtte még megbeszéljük, hogy hol jártunk, mit láttunk, mit csináltunk” – magyarázta az anyuka, aki maga is ecsetet vett és segített gyerekeinek a színezésben. „Ezek a gyerekek, akik ma itt megfordultak, tudni fogják, hogy hol van a Kultúrpalota, a kisterem milyenek annak a színes, festett ablakai. Ha majd más-hol is találkoznak hasonlóval, akkor tudni fogják, hogy itt, Marosvásárhelyen milyen értékek vannak” – magyarázta Fülöp Tímea, aki szerint ezekből a gyerekekből múzeumlátogató, a szépre, az értékekre fogékony felnőttek válnak.

• A SZERZŐ FELVÉTELEI

ANTAL ERIKA

- Kultúrdömping és játszva tanulás. A Múzeumok éjszakáján számos múzeumpedagógiai foglalkozáson vehettek részt a vásárhelyi kisdíjak

Az önismeret mint egyfajta pszichológiai jogosítvány az eligazodáshoz (2.)

Az iskolának részint az önismeret, részint pedig mások ismeretének fejlesztési feladatát is egyre céltudatosabban fel kell vállalnia. Az oktatás folyamatában, a tanítási-tanulási tevékenységek révén, azonos mértékű fejlesztési szándékkal ugyanolyan mértékben kellene törekednie a mások megismerését lehetővé tevő pszichológiai érzékenység, hajlandóság és konkrét képességek fejlesztésére, mint amilyenben a helyes önismeret és önértéktudat kialakulásának elősegítésére törekszik. Aligha kétséges, hogy az önismeret és mások ismerete által megalapozott sajátos tudás (egyfajta pszichológiai bölcsesség) nagymértékben elősegítené a természeti és társadalmi jelenségek változatos aspektusainak, mondhatni az egész világ jellegének jobb megismerését is.

Úgy véljük azonban, hogy az önmegismerés klasszikus iskolai helyzetek révén történő segítése, az önnön személyiség-sajátosságok tudatosításának favorizálása nemcsak mások megismerésének elősegítése szempontjából szükséges, hanem elmaradhatatlanul azért is, mert a tanulók csakis a megismert jellemzők tudatában lesznek képesek például önbecsülésüket, önértéktudatukat, önbizalmukat, igény-szintjüket, önállóságukat vagy önkontrolljukat adott helyzeteknek megfelelően módosítani, esetenként pedig korrekt szinten tartani.

A személyiség gazdagodása

Ugyanakkor az önismeret az önfejlesztés fontos faktora, hisz az önmagadról kiképződött tudás a továbbfejlődés erős hajlandóságát határozza meg. Az önfejlesztés szükségességének érzésében a személy voltaképpen saját személyisége folyamatos alakulásának, gazdagodásának és fejlődésének mind emocionális, mind pedig racionális megragadása jut kifejezésre. Egyfajta növekedésérzésről van szó, amely nyilvánvaló módon erőteljesen ösztönzi az egyént arra, hogy a tudás irányában mindig nyitott, befogadó és receptív legyen, hogy fejlődését úgymond sínen tartsa, hogy a tanulást folyamatosan gyakorolja, illetve, hogy önnön személyét pozitív módon határozza körül. Jogosnak lehet tehát tekinteni azt a megfontolást, miszerint szinte kizárólag az önismeret teszi lehető-

vé, hogy egész személyiségünk állapotát folyamatosan javítani, tartalmi elemeit számottevően gazdagítani, szerkezetét előnyösen változtatni, integráltságát és differenciáltságát fokozni tudjunk. Ha az oktatás folyamatában eleget teszünk az ismert ókori felhívás, a jellegzetes delphói intelem, nevezetesen az „Ismerd meg önmagad!” közismert követelményének, akkor nemcsak a saját sorsalakulás előrelátását favorizáljuk a tanulóknál, hanem társaik hiteles megismerésének és az azokkal való harmonikus, ösztönző és konstruktív kapcsolatok kialakításának, az egészséges társas együttélés kompetenciája kimunkálásának konkrét lehetőségét is szilárdan megalapozzuk.

Az előzőekhez, úgy vélem, még szükséges hozzátenni, hogy önnön lényünk ismerete az önmegértés, az önszabályozás, az önmegváltozás, az önnevelés, az önművelés, az önfejlesztés, végső soron az önmegvalósítás jelentős előfeltétele, továbbá a belső lelki egyensúly elsőrendű tényezője, a sikeres mentális folyamatok, így például az eredményes tanulás alapforrása, továbbá a céltudatos életvezetés és a zökkenőmentes szociális beilleszkedés lényeges energiaszintje. Ez azonban azzal van szoros összefüggésben, hogy az iskola (és nyilván a család) milyen mértékben volt képes támogatni az önmegismerést.

Testi és leki önmegismerés

Az önismeret iskolai fejlesztésének kapcsán végül azt szükséges kihangsúlyozni, hogy napjainkban az intézményes oktatás szerepét már nemcsak a környezeti dolgok, jelenségek és folyamatok ismertetésében, nemcsak a környező valóságra vonatkozó tudományos ismeretek megtanításában kell megragadni, hanem a növendékek testi és lelki szintekre egyaránt kiterjedő önmegismerésének, személyiségstabilizálásának tudatosításának, a saját testi és lelki működéseik megragadásának, inkább kimunkálásának támogatásában is. Nyilván szem előtt kell tartani, hogy mind az önmegismerés, mind annak fejlesztése egyáltalán nem könnyű pedagógiai vállalkozás, nem magától értetődő spontán folyamat, amennyiben egyrészt roppant változatos fejleszté-

si módszereket, hatásokat és helyzeteket követel meg, másrészt pedig hosszú időszakokat vesz igénybe. Ennek ellenére azt lehet általánosan is megállapítani, hogy nem működhet elfogadható minőséggel az az iskolai oktatás, melynek keretében minden növendék nem tanulhatja meg az önmegismerés technikáit és eljárásmodozatait. Továbbá, ahol nem nyerhet feleletet arra az alapvető pszichológiai jelentőséggel rendelkező komplex kérdésre, hogy „kicsoda és milyen ember vagyok én?”, hogy „mekkora cselekvés- és viselkedésspektrummal rendelkezem?”, hogy „meddig terjednek képességeim hatósugarai?”, végül, ahol nem találhat rá belső valós lényegére, és világosan nem eszmélhet rá egész humán önmagára. Az önismeret hiányában vagy elégtelen mértékben az egyén gyakorlatilag arra sem lesz képes, hogy felvázolja és megtervezze azt, hogy „milyennek kellene lennie”, hogy „milyen emberré kellene alakulnia vagy válnia” vagy, hogy adott helyzetekben „miként kellene viselkednie, és hogyan kellene eljárnia”. A megfelelő önismeret, önnön értelmi, érzelmi, motivációs, akarat, jellemi, attitudinális, szokásbeli, erkölcsi tulajdonságainak, valamint jártasságokra, készségekre, szokásokra, képességekre vagy meggyőződésekre vonatkozó helyzetkép jó ismerete ugyanakkor annak tekintetében is szükséges, hogy az minden másfajta megismerésnek a táptalajjellegű előfeltétele.

Az önnön lénye vonatkozásában tudatlan személy ugyanis nemcsak más személyek megismerésében lesz sikertelen, hanem az általános emberi megismerési módok (mindenekelőtt a tanulás) és a szociális tevékenységi területek szinte valamennyi területén is több-kevesebb kudarcot fog vallani. Valódi énünk kelte ismeretünk hiányában egyszerűen nem tudjuk magunkat elégségesen tisztelni, másrészt másokat sem tudunk megfelelő módon becsülni. Mindezekből közvetlenül fakad, hogy az önismeret fejlesztése elmulasztathatatlanná teszi a pedagógiai célt testesíteni. Ebben az irányban nyilván az sem elhanyagolható szempont, hogy az önmegismerés általános, alapvető és jelentős életcél.

Életkornak megfelelő önelemzés

A helyes és kiegyensúlyozott, illetve reális és stabil önismeret fejlesztésének érdekében jó eredményességgel lehet alkalmazni, a tanulók életkorától szinte függetlenül, az alábbiakban csupán példa gyanánt bemutatott egynéhány pedagógiai eljárásmodozatot:

a) Az oktatott dolgoknak, jelenségeknek vagy folyamatoknak, a tantervileg előírányzott ismereteknek a tanulók személyére, testi-lelki jellemzőikre történő közvetlen vonatkoztatása;

b) Az egyes dolgok, jelenségek vagy folyamatok által megkívánt reakciók konkrét lehetőségeinek számonkérése;

c) A különböző didaktikai tevékenységek (feladatvégzések, problémamegoldások stb.) által nyújtott önelemzési és önértékelési lehetőségek hasznosítása;

d) Életkornak megfelelő önelemzési és önértékelési kritériumok nyújtása a tanulók számára;

e) Életkornak megfelelő konkrét önfelmérés, önelemzési, önértékelési és önértékelési gyakorlatok megszervezése.

Ezek és az ezekhez hasonló iskolai szituációk és feladatok révén a növendékek rendszerint jó alapot nyernek arra, hogy megtalálhassák az önnön lényükhöz vezető legjobb utat, hogy feltárhassák és tudatosíthassák alapsajátosságaikat, változatos egyéni vonásaikat, lényegi és egyedi jegyeiket, belső erőforrásaikat.

Sajnos napjainkban az önértékelés fejlesztéséről az iskola vonatkozásában meglehetősen kevés szó esik. A pedagógusi figyelem még mindig szinte kizárólag az adatszertű ismeretek oktatásának és az értelmi képességek fejlesztésének tevékenységére összpontosul. Pedig a legtöbb oktatázzsakértő ma már meg egyezik abban, hogy mindenekelőtt az a jó iskola, melyben a tanulók, az oktatási programok révén elégséges mértékű és megfelelő lehetőséget kapnak például a szociális kompetenciák elsajátítására, az érzelmi intelligencia optimalizálására, változatos nem kognitív személyiségtulajdonságok (akarat, érzelmi vagy jellembeli vonások) fejlesztésére is, nem utolsósorban önismeretük, énképük, önértékelésük (önértékérzésük és önértéktudatuk), önbecsülésük, valamint személyes önazonosságtudatuk (énidentitásuk) kialakítására és stabilizálására is. Itt az ideje rádöbbenünk már arra, hogy az iskolai oktatás során nemcsak azt kell megtanítanunk növendékeinknek, ami az ember külső, felszíni, kisebb vagy nagyobb

kiterjedésű miliójében van, hanem azonos mértékben, és nyilván azonos szakszerűséggel azt is, ami testük biológiai, anatómiai és fiziológiai, valamint belső lelki környezetükben található. Ne csak arra készítsük fel őket, hogy legyenek képesek körülnézni és tájékozódni földrajzi és társadalmi környezetükben, hanem arra is, hogy tudjanak önmagukra és önmagukba tekinteni, illetve hogy legyenek képesek eligazodni változatos testi jelenségeik és bonyolult lelki folyamataik rendszerében, sőt szellemi és szociális miliójuk szinte áttekinthetetlenül széles körében. Az oktatásban ne csak a környezeti pusztulások, szennyeződések vagy más tényezők által okozott problémákra hívjuk fel figyelmüket, hanem belső biológiai élettörvények alapján működő szervezetük, valamint belső elmekezőgük tisztaságának, fizikális egészségük, mentális jólétük, testi és pszichikus energiájuk és erőnlétük folyamatos gondozásának fontosságára is.

Ki vagyok én valójában?

Hazai tájainkon a pillanatnyi helyzet sajnos azt mutatja, hogy tíz-tizenkét évnél iskolába járás – az aktuális szerkezeti, tartalmi és módszertani helyzetkép körülményei között – egyáltalán sem elégséges ahhoz, hogy a tanulás révén fokozatosan érett felnőtté váló diák választ találjon olyan kérdésekre, mint például: Ki vagyok én valójában?, Milyen értékekkel rendelkezem?, Mik váltják ki egy-egy viselkedésemet?, Hogyan tudok másokra hatni?, Milyen vagyok én?, Milyen embernek tartanak mások?, Hogyan tudjam összhangba hozni érzéseimet, gondolataimat és cselekedeteimet?, Mik az erősségeim?, Mik a gyengeségeim?, Hogyan hozom meg döntéseimet?, Mire vagyok képes?, Mi fontos az életemben?, Mire vágyakozom?, Melyek az ösztöneim? Miben hiszek, és miben nem?, Mik az alapvető szükségleteim?, Mik a fő céljaim?, Mik okoznak örömet számomra, és mik szomorúságot?, stb.

Nem nehéz rádöbbenni arra sem, hogy oktatásunk nem igazán ad jó lehetőséget a növendéknek arra, hogy felfedezze és széleskörűen megtapasztalja önmagát mint lelki természetű biológiai lényt (voltaképpen mint bio-pszichoszocio-kulturális entitást), hisz egyrészt nem határolja pontosan körül az önnön lényéhez, illetve önmagához vezető epiztemikus utakat, másrészt pedig nem ismerteti kellő mértékben az önértékelési módszereket, technikákat és eljárásmodozatokat. Ez a hiányosság

bizonytalanságot eredményez, ami az önismeretet illeti, és nagymértékben ellehetetleníti, hogy az egyén egész életén át gyakorolja az önmegismerés tanulási folyamatát, mindenekelőtt a társas összehasonlítás módozatát. Az iskola szerkezetének egyetlen szintjén és egyetlen formájában sem ad elégséges tájékoztatást a tanulónak arra, hogy megtanulja és elmélyülten megértse, hogy ő tulajdonképpen kicsoda és milyen természetű lény, hogy megismerje mind testének, mind pedig lelkének/elméjének bonyolult struktúráját, valamint alapvető működéseit, hogy betekintést nyerjen szocialitásának, szellemiségének, tudatosságának és moralitásának lényegébe, végső soron, hogy felfedezze belső erőforrásainak rendszerét. Jelenlegi szervezeti berendezkedéséből és általános elvi mentalitásából fakadóan nem ajánl elégséges alternatív alkalmakat a növendéknek továbbá arra sem, hogy pillanatnyi és távlati céljait, értékeit és elgondolásait, helyes vagy hibás készségeit, szokásait és képességeit tisztázni tudja, s hogy annak alapján elfogadásra, tiszteletra, pozitív megítélésre, szeretetre és boldogságra méltónak (vagy esetenként méltatlannak) érezze önmagát, hogy másoktól élesen elkülönített egyedi és egyszeri (páratlan és megismételhetetlen) egyéniséggént észlelje önnön személyét. Ezek szerint egyáltalán nem nehéz általánosan is azt megállapítani, hogy az iskola ma még nem tud eleget tenni annak a fontos feladatának, hogy az oda naponta eljáró, és a tanulási folyamatokban részt vállaló tanuló – az ókori görög bölcs felhívás szellemében – ismerné meg mélyebbre menően önmagát, válna képessé önmagát időnként felmérni és értékelni, önmagába hitet vetni, hogy tudatában lehessen önértékének, hogy hosszú távon mindig önmaga maradhasson. E sajnálatos pedagógiai elégtelenségnek ténye azzal a negatív következménnyel jár, hogy az egyén nem lesz elégségesen képes sem arra, hogy tudatosan és határozottan tervezze céljait, sem pedig arra, hogy releváns döntéseket hozzon, és kardinális választásokat tegyen egy jobb jövőjének érdekében.

Az írás második, befejező része.

FODOR LÁSZLÓ
Sapientia EMTE
tanárképző intézet

Fergeteges Shakespeare-vígjáték a kolozsvári unitárius kollégiumban

Energákat mozgósító diákszínjátszás

A tanulásért ritkán rajongó diák forgatókönyv alapján nyolc kapcsolóval vaktában irányítja a fényeket a színpadi takarásban – hibátlanul. A színjátszó csapat építette alumíniumprofilokból a reflektorok állványait, és instrukciók alapján fellépő ruháik zömét is a diákok varrták. Az iskola újraindulásának 25. évfordulóján, alig hetekkel a ballagás előtt sokak „hattyúdala” lett a saját poénokkal teletűzdelt Shakespeare-vígjáték, a *Szentivánéji álom* a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégiumban.

Az öltözőül szolgáló tanteremben próbálnék legszívesebben láthatatlanná tevő köpenyt öltve meghúzódni, hagyni, hogy a többtucatnyi diákszínész a maga természetességében készlődhesse a nemsókára kezdődő előadásra. Aggódnom felesleges: néhány perc múlva úgy tűnik, olyan őszintén önmagukat adják, mintha tényleg kölcsönkértem volna Harry Potter köpenyét. A kellékeknek, ruhadaraboknak se szeri, se száma, egy ruhát gyorsan megerősítenek néhány öltéssel, befésülködnek a srácok, valaki keresi a vedreket. Az egyik padon kalács, egyikük elhaladtában felkap egy darabot, és jelzi: „Ezt megeszem!”. Ki tudja, mikor evett utoljára... „Rendet kell tenni, rendnek kell lenni nálunk” – valaki dúdolgat az István a királyból (nem, ez nincs benne az előadásban). A lányok nevetve megtárgyalják: Attilának olyan vicces a cipője, muszáj kacagni. És tényleg, olyan cifra, olyan fényes, olyan hegyes, olyan csúnya, hogy az már-már szép – ráadásul 15 lej a kínaiban, csak az a baj, hogy rettentően bűdös, előadás után ki kell dobni a zoknit. Ahogy közeleg az idő, később bekapcsolják a zenét, a Csillag vagy fecskét már mindannyian éneklük – a lámpaláznak talán ez az egyetlen jele, hogy oldani próbálják. Egyszer csak minden szleburdiságnak vége, belép Solymosi Zsolt tanár-rendező, mindenki körbeáll, kezek összekulcsolódnak, az aligazgató beszél hozzájuk – „Szeretném látni rajtatok azt az energiát odabent” –, aztán megszorítják egymás kezét a körben, és gördülhet a függöny.

Lelkibeteg, szenvedő lányt formál az idén érettségiző Sánta Orsolya, aki

• **A tündérlánynő szerelme.** A *Szentivánéji álom* egyik kulcsjelenete a kolozsvári unitárius kollégium középiskolásainak előadásában

kifejezetten örült a lehetőségnek, hiszen a színjátszással kiszakadhatott a tanulás-vizsga meghatározta hétköznapiokból. Azt hiszi, szülei ugyan félthették, aggódhattak amiatt, hogy éppen utolsó évesként vállal ilyen időigényes feladatot, de nem mondtak erről semmit, hagyták, vegyen részt az előadásban. – Nehéz volt eljátszani, mert az életben úgy érzem, hogy én ennek az ellentéte vagyok, vidám lány, aki tényleg minden apróságnak tud örülni, ezért tényleg kicsit kihívás volt ezt a karaktert alakítani, de úgy érzem, eléggé sikerült belélnem magam. A rendező úr nagyon sokat segített a karakter megformálásában, egyes gesztusok hozzáadásával, viszont igazából én magamtól találtam ki, hogy milyen legyen Heléna.

Ebben erősít meg Bogdán Farkas is, amikor az első próbákról beszél, amikor még ismerkedtek a szöveggel, alakítgták az előadás struktúráját. – Amikor már megvolt a váza az előadásnak,

akkor idővel – és szerintem ezt csakis idővel lehet – mindenki nemcsak hogy beleélte magát a szerepébe, de egy olyan aurát, atmoszférát alakított maga köré, hogy a néző nemcsak elhiszi, hogy akit lát, az Tompor vagy Puck vagy Hermia, hanem még hahotázna is, mert bevittünk humorbuborékokat. Például a mai előadáson, amikor mondanom kellett, hogy gyere ki, te számár, ott helyben született meg a poén, hogy ha én öszvér lennék, és vette a lapot a közönség. A legtöbb poén spontán születik meg a színpadon – mondja a szintén maturandus Bogdán Farkas, aki magától értetődően Oberon mókamestere, Puck szerepét kapta, hiszen annyira illik rá a bolondos szárnysegéd figurája minden bohó tulajdonságával együtt. Bár szülei színészek (Csutak Réka, Bogdán Zsolt), sőt még a kutyájuk is szerepelt már színházi előadásban, Farkas olyan pályát képzel el magának, ahol a többi erősségét is fokozottabban kamatoztathatja,

például rendezőit vagy formatervezést, hiszen jól is rajzol.

Az együgyű, de lelkiismeretes fűjtató-javító, Sipák Ferenc, aki a közjátékban Tiszbét alakítja, a bemutatott színdarabban színészi babérokra törő ambícióival egymásra halmozza a helyzetkomikumokat, és ebben segíti a munkáscsapatból kovácsolt alkalmi színjátszótársulat többi tagja, mígnem a könny is kicsordul a nézők szeméből. A matek–infós Soó Artúrnak a szöveg-tanulás volt a legnehezebb, azt mondja, ebben nem nagyon van tehetsége, de maga a színjátszás kikapcsolta, segítette az érettségire készülődés hajrájában, bár pályaválasztását nem befolyásolja, business szakra készül.

Marginean Attilát a színészi pálya vonzza leginkább, erős színpadi jelenlétével kétségtelenül sorra ajándékozta meg a közönséget egyik nevetéssel a másik után. Sokatmondó a neve is: Tompor Miklós, a takács, akire a közjátékban Píramusz figurája jut, a szerepéhez pedig kifejezetten jól áll a megjátszott pátoszosság, a hatalmas kiabálások, amelyeket időnként sértetten duzzogó suttogások váltanak. – Amikor elolvastuk, teljesen máshogy közelítettem meg az egész szerepet. Amikor színpadra léptünk, akkor láttam, hogy nem működik, ahogy olvasáskor elképzeltem. Ahogy a színpadon voltunk, már jöttek a mozgások, a mozgással alakult a személyiség. Kaptam tanácsokat a társaktól is. Az alapot megtartottuk, beszúrtunk poénokat, megbeszéltük aztán, hogy a legjobb poénok a spontán improvizációk lesznek – mondja Attila.

Solymosi Zsolt nem félt az improvizációsoktól, pedig egy diákelőadásban úgy gondolhatnánk, az a biztos, ha minden szigorúan megrendezett, semmit sem bíznak a véletlenre, hiszen ki tudja, miket találnak ki ezek a fiatalok, ugye... És a helyzet őt igazolja, hiszen például elszakadt a takács nyakában lógó hatalmas „aranylánc”. – Amikor a lánc elszakadt, véletlen volt. Akkor mintha lelassult volna az idő. Jó, elszakadt, kellett mondani tovább a szöveget, játszani a szerepet, közben gondolkodtam, hogy most mit csináljak, vágjam zsebre? Nem, az nem vicces. Mi van, ha hátradobom? Akkor hátravágtam, kétszer körbetekeredett a nyakamon, még nevettek is rajta, szóval biztos jó döntés volt – magyarázza Marginean Attila a színpadi éles helyzetben másodpercek alatt született poént.

Fotók • BIRÓ ISTVÁN

• **A mesteremberek akcióban.** Fergetegesre sikeredett a diákelőadás humora is, óriási közönségsikernek örvendtek a shakespeare-i „dráma a drámában” jelenetek

Az aligazgató valami olyasmit szeretett volna teremteni a fiatalokkal, amittől azok feltöltődnek energiával, amit aztán át tudnak vinni a hétköznapiakba is, és egyszer csak már senki sem panaszkodik, hogy jaj, a házi, jaj, holnap már megint iskola, mikor jön már végre a vakáció? És mindezt úgy, hogy az első három hónap merő unalom lehetett, hiszen a végtelenségig olvasták a szöveget.

„Amikor a szöveggel a kezükben felmentek a színpadra, és megmozdultak, rájöttek, hogy ez vicces, és rájöttek, hogy mekkora feszültség van Demetrius és Lysander között, Heléna és Hermia között, és minden működött. Ekkor elkezdtek telerakni poénokkal az előadást, és a poénokat együtt csináltuk, jöttek. Ami durva volt, hogy a termet (a színpadról egy kifutó vezet az átellenes falnál épített másik színpadra) próbák után szét kellett szedjék. És olyan erők voltak, ahogy ezt szétpakolták és összehozták! Az iskolai színjátszás olyan, hogy a végén meghajol a főszereplő és azután behúzza a függönyt, nincs mögöttünk stáb, sminkes. Egy órát pakolunk minden próba, előadás után, ez az energia honnan van? Onnan van, hogy szeretjük csinálni” – mondja Solymosi Zsolt, akit arról faggatok, honnan ered a

színjátszás iránti érdeklődése. – Brassais voltam, nagyon szerettem az iskolát. Tizenkettedikes matek–fizikás gyerek voltam, aki Hobót hallgatott, József Attilát olvasott, kerestem a helyem én is. Egyszer bementem a könyvtárba, sorban álltam a pultnál, és előttem állt (Molnár) Fodor Edina, ő tizenkettedikes humános volt, egy monodrámás könyvet keresett, mondta, keressünk egy darabot, amit ketten megcsinálhatunk. Tennessee Williams *Ez a ház bontásra vár* című kétszereplős darabját megtanultuk, vittünk bele díszletet, és előadtuk néhányszor, ez volt a nagy indíttatás. Aztán Edinából színész nő lett, belőlem pap – meséli. Úgy tűnik, hogy a színjátszás valahogy mindig felbukkan az életében: – Tanárként úgy kerültem ebbe az iskolába, hogy annak idején kézbe vettem egy színdarabot, megrendeztem, és akkor idehívtak tanítani. Hályogkovács vagyok, ösztönből csinálom. Azt hiszem, szerelemből.

A *Szentivánéji álom* a tervek szerint összesen ismét látható lesz a kollégiumban.

KEREKES EDIT

**Bukur Tamás Makosz-elnök az iskolai etikai kódexről,
a szervezet új kampányáról**

Jogok és kötelezettségek az iskolában

Az oktatási minisztérium 2016 nyarán adta ki az alapvető diákjogokat és kötelezettségeket tartalmazó iskolai etikai kódexet (néhol *tanulói státútumnak* is nevezik), amely az oktatási törvények tiszteletben tartását hivatott szabályozni. Ugyan a rendeletet hivatalosan gyakorlatba ültették, mégis mind a mai napig számos olyan pontja van, amelyet a tanügyi szereplők figyelmen kívül hagynak, vagy éppen nem is tudnak létezésükről. A Magyar Középiskolások

érdekvédelme, ezt szolgálja a kampány, amely által mondhatni tudni és tudatni szeretnénk. Tudni, vagyis értesülni különböző problémákról az S. O. S.-panaszláda segítségével, ahova a diákok sérelmeiket, problémáikat küldhetik be nekünk, és tudatni, vagyis biztosítani a diákokat arról, hogy számíthatnak a tanácsainkra és adott esetben a segítségünkre.

– Melyek az etikai kódex olyan rendelkezései, amelyeket mindmáig nem ültettek gyakorlatba? Ezek közül melyeket tartjátok elengedhetetlenül fontosnak, hogy mihamarabb megvalósuljanak?

– Nehéz mindegyiket felsorolni. Egyrészt azért, mert elég sok ilyen rendelkezés van, másrészt azért is, mert nagyon különböző módon alkalmazzák a státútumot az egyes középiskolákban. A legáltalánosabb probléma talán a diákok kiküldése óráról, az egyenruha viselésének kötelezése, a nagykorú diákok visszatartása az iskola területének elhagyásától, jegyek, hiányzások bejegyzésének fenytésként való használata, de gyakori a különböző személyes tárgyak elkobzása is.

– A felméréseitek alapján diákoknak, szülőknek és a tanároknak is sokszor felületesek az ismereteik az oktatási törvény ismeretével kapcsolatban. Hogy látod, hol vannak a legnagyobb hiányosságok a fejekben?

– Bár a felmérésünkben résztvevők majdnem egyharmadára igaz, hogy elolvasta vagy olvasott részeket a státútumból (amit mi nagy pozitívumként értékelünk), egy másik egyharmad pedig hallott róla, mégis van egy utolsó egyharmad, amelynek tagjai nem is tudják, mit tartalmaz a kódex. És ezek csak azok a személyek, akikhez mi a sajtón, illetve a mi kommunikációs csatornáinkon keresztül eljutunk. Az a feltevezésünk, hogy hatalmas az a tömeg a diákok, a szülők és tanárok körében is (talán a tanároknál a legkisebb), aki nem is hallott arról, hogy létezik az iskolai életet szabályozó kódex. Így természetesen vannak gondok a szabályok ismeretével, legtöbbször talán azért, mert az iskolai rendszabályzatok szigorúbbak, mint a státútum. Emellett sajnos a másik véglet is fennáll, amikor valaki sokkal több jogot, és sokkal kevesebb kötelességet hisz magáénak, mint amennyit ez a törvény biztosít számára.

– Közleményetekben megemlítték, hogy számos aggasztó iskolai esettel találkoztok nap mint nap, amikor az érdekvédelem csorbul. Említenél néhány példát?

– Nagyjából ismétlődőek a problémák, nem annyira brutálisak, hogy ne lehessen velük kezdeni valamit, vagy legalább elindulni a megoldás útján. Ugyanakkor sajnos akadnak olyan helyzetek is, amelyekre nagyon nehéz vagy lehetetlen megoldást találni. Ezek között is vannak könnyebb szituációk, például amikor nem lehet rávenni az iskola vezetését

• **Bukur Tamás: „gyakori, hogy a diákok, szülők nem ismerik az iskolai etikai kódexet, a jogokat és kötelezettségeket.”**

Országos Szövetsége (Makosz) ezért létrehozta a Legit elnevezésű kampányt, amely az etikai kódex törvényességét hivatott felügyelni, illetve ez által tisztázni a tanügyi rendszer szereplőinek jogait és kötelességeit. De mit is takar pontosan a Legit, miben segíthet ez a hétköznapiakban, illetve mi a célja ennek az egésznek? Erre és sok más fontos kérdésre Bukur Tamás, a Makosz elnöke válaszolt lapunknak.

– Miért tartjátok fontosnak a Legit kampány elindítását? Mi a fő célok velete?

– A kampány hiánypótló kezdeményezés, aminek elindításán már évek óta gondolkodunk, mostanra kialakult egy olyan munkacsoport, amelynek tagjai nagy lelkesedéssel dolgoznak a. A Makosz fő tevékenysége a középiskolások

egy bizonyos jog betartására. A legkomolyabb helyzetek sokszor nem is szabályozási kérdések, inkább erkölcsiek. Tudunk olyan esetről, amikor a tanár veréssel fenyegette a diákjait, illetve olyanról is, amikor kacérkodott velük, szexuális tartalmú viccekkel, megszólalásokkal hozta őket zavarba. Ezekkel a legnagyobb gond az, hogy nem lehet őket kézzel foghatóan bizonyítani, illetve a diákok gyakran félnek erről beszélni még a szüleiknek is, arról nem is beszélve, hogy egy jogi procedúrát bevállaljanak. A kampány révén az ilyen helyzetekre is szeretnénk felhívni a figyelmet, és szóra bírni az ilyen jellegű zaklatást elszenvedő diákokat, szükség esetén segítséget nyújtani nekik.

– *Próbáltatok esetleg más szervezetekkel, csoportokkal összefogni a Legit népszerűsítése érdekében?*

– A kampány során igyekszünk szorosan együttműködni a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségével és a frissen megalakult Magyar Szülők Szövetségével, akik biztosítottak minket támogatásukról, elindítva ezzel a sokat emlegetett „három lábú szék” együttműködését, amely, ha a tanár-diák-szülő lábakon áll, nagyon nehezen tud megdőcenni.

„A kampánynak szinte csak hosszú távú céljai lehetnek, hiszen nem lehet pár hét alatt megváltoztatni a világot. Az érdekvédelmi munka nem túl termékeny, sok a kudarc, de lassan és biztosan haladunk előre. A végső cél, amiért dolgozunk, az a középiskolások iskolai életének élhetővé, boldoggá, kényelmessé tétele.”

– *Mi lehet a Legit kampány hosszú távú célja, illetve mit kívánnának el a sikernek ezzel kapcsolatban?*

– A kampánynak szinte csak hosszú távú céljai lehetnek, hiszen nem lehet pár hét alatt megváltoztatni a világot. Az érdekvédelmi munka nem túl termékeny, sok a kudarc, de lassan és biztosan haladunk előre. A végső cél, amiért dolgozunk, az a középiskolások iskolai életének élhetővé, boldoggá, kényelmessé és a tanulásra maradéktalanul alkalmassá tétele. Az is lehet, hogy ez csak a mi gyerekeink iskoláskorában fog megvalósulni, de mi most akkor is fontosnak tartjuk a munkánkat – hiszen Rómát sem egy nap alatt építették, de amikor kész lett, csodálatos volt. Éppen ezért bár a kampánynak egyszer vége lesz, de a munkát sosem lehet lezárni, mindig folyamatában kell értékelni. Mivel tudjuk, hogy az eredmény nagyon nehezen születik meg, ezért mi már azt is sikerként könyveljük el, ha minden bennünk rejlő tudást és akarást befektetünk, és a munkát a jövőben átadhatjuk a következő generációknak is.

SZATMÁRI BENCE

A Legit kampány – Kölcsönös tisztelet és megbecsülés

Hosszú idő óta tendencia Romániában a törvények nem megfelelő ismerete. Tapasztalataink szerint sajnos ugyanez az irányzat az iskolai környezetben is részben érvényesül. Bár az oktatási minisztérium 2016 augusztusában kiadott egy iskolai etikai kódex (tanulói statútum) elnevezésű törvénycsomagot, mindmáig vannak olyan kritikus rendelkezései, amelyek nem érvényesülnek a gyakorlatban. A Romániai Magyar Középiskolások Szövetsége (Makosz) álláspontja szerint az oktatási rendszer jó minősége a konstruktív, kölcsönös tanár-diák tiszteleten, kölcsönös megbecsülésen illetve mind a köteleességek betartásán, mind a jogok érvényesítésén kellene hogy alapuljon.

Ennek fényében a Makosz a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége támogatásával kampányba kezd, melynek célja a statútum népszerűsítése. Fontos megjegyezni, hogy a Legit névre keresztelt kampány egyetlen társadalmi csoport ellen sem irányul. A Makosz határozottan elítél mindennemű diszkriminációt, társadalmi szegregációra való törekvést, valamint konfliktus szítását akár tanárok és diákok, akár más társadalmi csoportok között. A Legit kampány, mint ahogyan azt nevében is hordozza, az iskolai körülmények legitimitását tűzte zászlójára, ezáltal népszerűsítve a tanulók törvényes jogait és köteleességeit.

Mint ahogyan azt a kódex általános rendelkezéseiben is lezögezi: „a diákok oktatási rendszer többi szereplőjével együtt alkotják az iskolaközösséget.” (I. fejezet, 3. cikkely), illetve az emberi jogok egyetemes nyilatkozata kinyilvánítja: „az emberiség nagy családjának minden egyes tagja méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak elismerése alkotja a szabadság, az igazság és a béke alapját a világon”, a Legit kampány elsődleges célja bensőségesebb kapcsolat kialakítása az iskolai közösségben.

A Makosz felmérést indított a diákok, tanárok, illetve szülők körében az oktatási törvények ismeretével kapcsolatban. Az eredmények azt mutatják, hogy a válaszadók többségének felületesek az ismeretei a jogokat és kötelezettségeket illetően.

Emellett számos aggasztó iskolai esetről hallunk nap mint nap, és mivel a Makosz legfőbb rendeltetése a középiskolás diákok érdekeinek védelme, a kampány keretében létrehozunk egy úgynevezett érdekvédelmi panaszládát. Ennek célja, hogy első kézből szerezhessünk tudomást problémás, esetleg törvénytelen esetekről, melyek beárnyékolják a középiskolások iskolában töltött idejét.

Ugyanakkor ismételten fontos megjegyezni, hogy a Makosz kampánya nem irányul senki ellen sem: a diákokért van, és nem a tanárok ellen irányul.

(Makosz - érdekvédelmi munkacsoport)

FOTÓK • SÜTŐ ZSOLT

Ballagás a ma
Bolyai Farkas Elm

arosvásárhelyi
méleti Líceumban

Az újat alkotó gondolkodásmód, avagy merjünk kreatívnak lenni az iskolában

„A képzelet fontosabb, mint a tudás. A tudás ugyanis behatárolt, míg a képzelet felöleli az egész világot” – vallotta Albert Einstein. A kreativitás, amelyet manapság sokan hiányolnak a nevelési-oktatási folyamatból, olyan problémamegoldási rendszer vagy gondolkodásmód, melynek során az előttünk álló feladatot nem rutinszerűen, korábbi ismereteink alapján, hanem új utakat keresve oldunk meg. Kreatívnak nevezzük azt, aki találgató, leleményes, újat alkotó, ötletes, csaváros eszű, hamar feltalálja magát, élelmes, ravasz, praktikus,

Carl Rogers pszichológus szerint a kreativitáshoz elengedhetetlen a lelki biztonság és a lelki szabadság. Fontos a gyermek személyiségének feltétel nélküli elfogadása, a bizalom irántuk, az önértékelés bátorítása és megpróbálni a világot az ő szemszögükből látni. Lényeges, hogy a gyermek érezze magát biztonságban ahhoz, hogy ki merjen próbálni új dolgokat, és kapja meg az ehhez szükséges szabadságot. Ugyanakkor a kreatív gondolkodáshoz nagy elzántságra és kitartásra is szükség van. Thomas Edison feltaláló a rengeteg munka után vallotta: „A zseni 99% izzadságból és 1% inspirációból tevődik össze.”

Oldottság, humor, csapatmunka

Az új dolgok megalkotása gyakran párosul az önmegvalósítás különböző kreatív formáival: szerepjátékokkal, történetek eljátszásával, zeneszerzéssel, versírással. Tévedés azonban azt hinnünk, hogy a kreativitásnak csak bizonyos tantárgyak esetében van jelentősége. A matematikában, természettudományokban, történelmi ismeretekben, anyanyelvi órákon is elengedhetetlen a kreativitás, oldottság egy kis humorral fűszerezve. Igaz, hogy vannak olyan dolgok, amelyekhez elég a lexikális tudás ($2 + 3$ az mindig 5, vagy az I. világháború kitörése 1914-ben történt), de vannak olyan matematikafeladatok, ahol többféle logikával is el lehet jutni a helyes megoldáshoz, vagy egy történelmi esszé megírása sem egy korábbi munkának a reprodukálásából áll. Abraham Maslow szerint egy elsőrangú leves kreatívabb, mint egy másodrangú festmény. A kreativitást bátorító iskolákban figyelmet szentelnek az ingergazdag tanulási környezetnek, ami nem feltétlenül a színes dekorációt jelenti, hanem a termék másfajta elrendezését, és nyitottabb, világosabb, nagy terekkel rendelkező iskolaeépületet.

A tanulásszervezést tekintve előtérbe kell helyezni a csoportmunkát, a játékot, a vitát, a kutató-felfedező és projekt-módszert. Fontos szerepet kapnak a motiváló módszerek és a kreatív tanulási folyamatot egyénhez kell igazítani. A kreatív iskola kellő időt szán arra, hogy megismerje a tanulókat. Fontos tudni és ismerni a tanuló érdeklődési körét, tanulási stílusát, hobbiját, családi környezetét. Szinte elengedhetetlen a hatékony együttműködés, a partnerközpontúság, a nyitottság, rugalmasság, változatos kommunikációs formák és a konfliktusok hatékony kezelése.

Többféleképpen közelíteni egy problémához

Kutatók arra a következtetésre jutottak, hogy a kreatív gondolkodási képességnek négy fő jellemzője van: gördülékénység, rugalmasság, eredetiség és kidolgozottság.

A gördülékénység arra vonatkozik, hogy a diák milyen könnyen képes használni az elraktározott információkat. Szóbeli és gondolati gördülékénységet fejlesztenek a szógyűjtő-feladatok. Például: sorolj fel minél több dolgot, ami piros/kerek/átlátszó! Vagy: keress egymással rímelő szavakat (segíthetnek

• Hétköznapi tárgyak továbbfejlesztése. Leleményes alkotómunka

nem hétköznapi megoldásokat alkalmaz. Mivel a kreativitás megoldáskereső gondolkodásmód, ezt a képességet is lehet fejleszteni. Jean Piaget szerint az oktatás fő célja olyan embereket nevelni, akik képesek új dolgokat létrehozni, nem csupán megismételni azt, amit az előző nemzedékek már megtettek – olyan embereket, akik kreatívak, találgatók, kíváncsiak.”

A kérdéskultúra erősítése

Ha a gyermekeket egy gyorsan változó világra kell felkészíteni, meg is kellene őket tanítani a kreatív gondolkodásra. A kreatív iskola egyik fő célkitűzése a kérdéskultúra erősítése. Legyünk őszinték, néha idegesítő a sokat kérdező gyermek, de tudnunk kell azt, hogy a gyermeki kérdések mögött kíváncsiság, a világ megismerésének vágya húzódik meg. Érdemes azt is tudatosítanunk a gyermekekben, hogy ne féljenek attól, ha hibáznak. A bátorító felnőtt a tévedésekben is meglátja a tanulást, nem ítél gyorsan, valódi érdeklődést mutat, és optimista az eredményt illetően.

képek)! Írj neved kezdőbetűivel kezdődő virágneveket/ városokat/tulajdonságokat!

A rugalmasság képessé teszi a gyermeket arra, hogy többféleképpen közelítsen meg egy problémát. Főleg a rejtvények megfejtéséhez van szükség a rugalmasságra.

Példák erre: végy el két gyufaszálat úgy, hogy két négyzet maradjon! (megoldás: a négyzetek nem azonos nagyságúak). Végy hat gyufaszálat, és készíts négy háromszöget! (megoldás: a térbeliség). Az eredetiség képességének mérésére kiválóan alkalmasak a következő feladatok: Találjátok ki, mire jó egy bizonyos tárgy az alapfunkcióján kívül? (pl. egy téglá, egy gémkapocs, egy gyufásdoboz). Vagy: hogyan lehet továbbfejleszteni egy hétköznapi tárgyat? (pl. egy teáscsészét, egy kalapot)

A kidolgozottság azt mutatja meg, hogy valaki hány elemet tud hozzátenni egy egyszerű kiindulóponthoz. A képeken látható munkákat második osztályos tanítványaim remekelték.

„Az új dolgok megalkotása gyakran párosul az önmegvalósítás különböző kreatív formáival: szerepjátékokkal, történetek eljátszásával, zeneszerzéssel, versírással. Tévedés azonban azt hinnünk, hogy a kreativitásnak csak bizonyos tantárgyak esetében van jelentősége.”

Kreativitásra ösztönző játékok

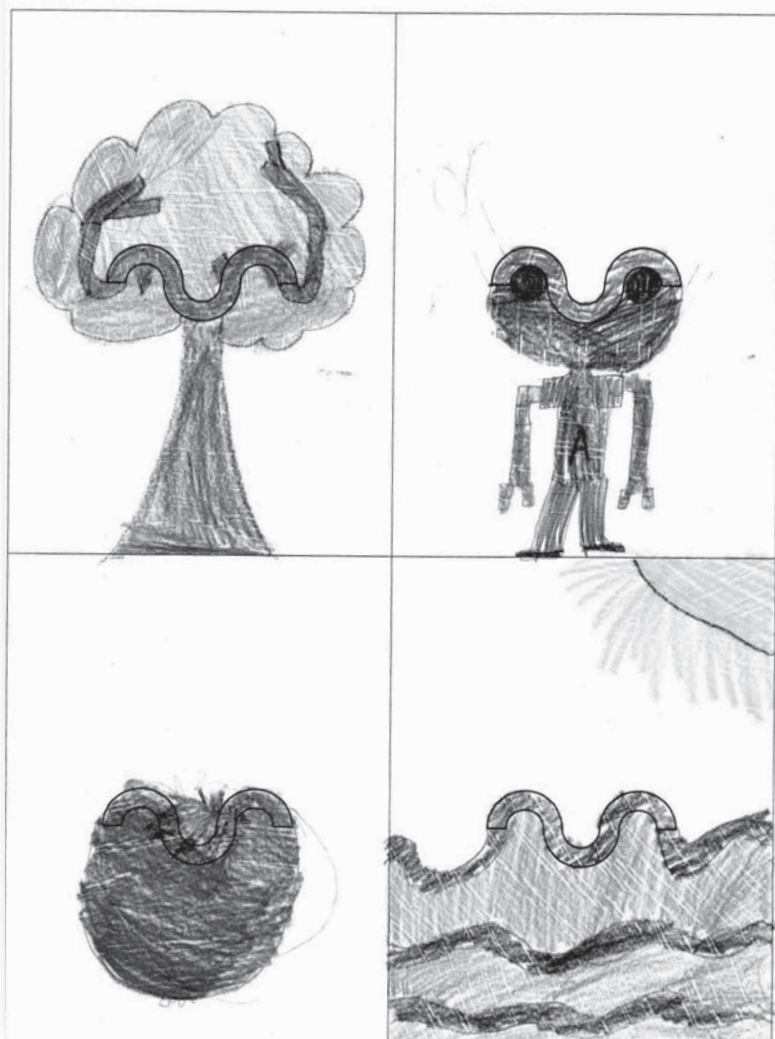
Fontos az is, hogy milyen példát mutatunk gyermekeinknek. Én igyekszem mindig minden hulladékot felhasználni. Egy alkalommal az egyik kísérlethez használt műanyag poharakat és alufóliát kérték el diákjaim, és szünetben a poharak kugli-bábukká, az alufólia golyóvá változott. Másik tanítványom kartondobozból varázsolt csodálatos babafekhelyet, vagy az is említésre méltó, hogy első osztály végén pezsgős üvegek dugóiból készített kupát kaptam. A következőkben néhány számunkra bevált, kreativitást bátorító játékot, módszert mutatok be.

A szótárban véletlenszerűen ráütök két teljesen különböző jelentésű szóra, és ezeket kell egy értelmes mondatba foglalni.

Ha számukra ismeretlen szó kerül néha terítékre, arra kérem őket, hogy írják le egy lapra, hogy szerintük mit jelent a szó, csak aztán mondom meg a valódi jelentést (így esett, hogy a grádics szó nyolcéves tanítványaim szerint rovar, fegyver, étel).

Egyik kedvenc módszerünk az ötletbörze, miután megadom a hívó szót, a gyermekek minden gondolatot, ötletet, adatot, emléket elmondanak, amit a szó felidéz bennük. Ez a módszer arra bátorítja őket, hogy építsenek egymás ötleteire.

A rajzolás kitűnő módszer arra, hogy a gondolkodást láthatóvá tegyük. Kérhetjük őket például arra, hogy tervezzenek egy pénzváltató gépet vagy egy különleges mászókat. Rajzoljanak le egy idegen bolygón élő lényt, vagy azt, hogy milyennek képzelik el környezetüket száz év múlva. De játszhatunk rajzkiegészítést, vagy ha többen vagyunk, mindenki

- **Egy vonal százféle élete.** Érdekes kreativitásra, alkotómunkára, képzeletük szárnyalására ösztönözni a gyerekeket

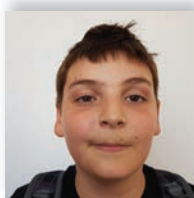
választ egy színt, azzal készít egy firka a lapra, továbbadja, és a másik gyermek alakítja rajzá az.

Azt sem szabad elfelednünk, hogy az ember az egyedüli lény, amely nevetni tud. A vicc is a kreatív gondolkodás egyik formája, élénk, vizuális képzeteket kelt, amelyek megmozgatják a gyermek képzeletét. A találós kérdések felhívják a figyelmet a látszat és a valóság közötti különbségre. A viccek és a találós kérdések hatásának titka a váratlan kapcsolat megteremtése az események és gondolatok között. Bátran feldobhatjuk néha a hangulatot óráinkon egy-egy viccel. Végül törekedjünk arra, hogy számunkra is legyen fontos a Piaget által az oktatás második legfontosabbnak tartott célja: olyanná tenni az elméket, hogy tudjanak kritikusnak lenni, az igazukat bizonyítani, nem pedig mindent elfogadni, amit felkínálnak nekik.

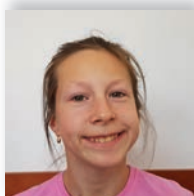
IANOS ERZSÉBET
a szatmárnémeti Bălcescu–Petőfi Általános Iskola
tanítónője

„A vakáció tökéletes állapot”

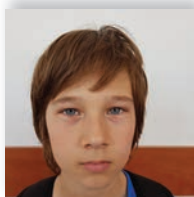
A sepsiszentgyörgyi Váradi József Általános Iskola 5. B osztályos diákjait kérdeztük, hogy milyen az ideális vakáció, és milyen tervek vannak idén nyárra.

Szén Máté: Az ideális vakáció az, amikor a gyerek azt csinál, amit szeretne, és azzal van, akivel szeretne. Többet szeretnék játszani a Play Stationnel, és több időt tölteni a barátaimmal. Amikor iskola van, ezekre nincs annyi időm, és a szüleim is korlátoznak. Vakációban többet engednek.

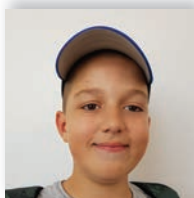
Dézsy Rebeka: Én a vakációban is tanulok. Meg anyának is segítek főzni, mosogatni. Jó a vakáció, de hiányzik a tanulás és az osztálytársaim.

Farkas Botond: Az a jó, ha nincs házfeladat, és azt teszel, amihez kedved van. Én például állandóan focizni fogok. Számomra ez a legfontosabb. Focizhasak, amennyit akarok.

Bagoly Ágota: Az a legjobb vakáció, amikor elmegyünk nyaralni, kikapcsolódunk, jól érezzük magunkat, és nem arra gondolunk, hogy mi lesz majd az iskolában, mennyit kell majd újra tanulni. A lényeg, hogy megpihenjünk. Megyünk a szüleimmel nyaralni, és falura a nagyszülőkhöz.

Szabó Róbert: A vakáció tökéletes állapot. Nem kell tanulni. Olaszországba megyünk a szüleimmel, még soha nem voltam, nagyon kíváncsi vagyok. Fürödni szeretek a leginkább.

Deák Zsombor: A lényeg, hogy lazítsunk, pihenjünk. Megyek Magyarországra táborba, az osztállyal is megyünk táborba. Már sok táborba voltam, ott mindig rengeteg barátot szerzek.

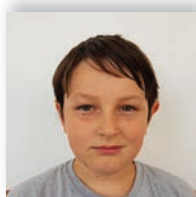
Szigyártó Zenóbia: Az ideális vakáció, amit a barátaimkkal töltünk. Fagyizunk, lógunk együtt. Ezt is tervezzük, és meg is valósul. A vakációban nem lényeges a tanulás, az a fontos, hogy játszunk minél többet.

Szente Eszter: A vakáció a legjobb alkalom a pihenésre, és arra, hogy sokat találkozzam a barátnőimmel. Fontos, hogy ne legyen túl sok házi feladat, de erre nincs sok esély. Az idei elég rohanós lesz amúgy is, sok a program: megyünk falura, a tengerpartra, karatetáborba. Az biztos, hogy nem fogok unatkozni.

Pap Máté Mátyás: Legyen jó idő, tudjunk sokat a szabadban játszani. Focizni, biciklizni fogok, találkozni a barátokkal. Kell egy kicsit tanulni is, hogy éppen ne felejtünk el mindent.

Kocsis Tamás: A vakáció úgy jó, ahogy van. Rengeteg szabadidőnk van, nem kell sokat tanulni. Pihenek, valahová elmegyünk. Nem alszom sokáig, korán kelek, mert megszoktam.

Bálint Edina: Akkor a legjobb a vakáció, ha a tanárok nem adnak házi feladatot. Nyaralunk a családdal, játszunk a szabadban. Azt hiszem, nem tudjuk megúszni, hogy egyáltalán ne legyen házi. De én megpróbálok odafigyelni, hogy minél hamarabb túl legyek rajta, hogy a nyár vége is nyugis legyen.

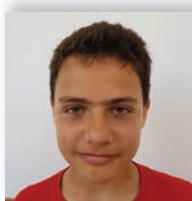
Suciu Edvin: Sokat focizok, kint vagyok a barátaimmal. Minél hosszabb a vakáció, annál jobb. Egész nap focizunk, este játszunk valamit a barátaimmal. Muszáj lesz tanulni is egy keveset, de azt tényleg nem kellene erőltetni.

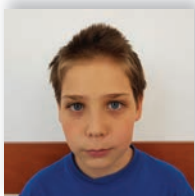
Téglás Eszter: Nem tudom, milyen lenne az ideális vakáció, de én azt szeretem a legjobban, amikor elutazunk a családdal. Az unokatestvéreimmel is találkozom. Itthon megszokott, szeretek új helyeket látni. Olyankor sokat vagyunk együtt, hiszen a szüleim sem dolgoznak.

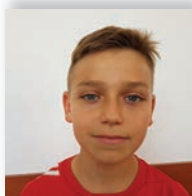
Kajcsa Gréta: A vakációban az a lényeg, hogy nem kell tanulni. Rengeteg táborba lehet menni. Lovas és néptánc táborba is készülök. Rengeteg új baráttra teszek szert. Egy keveset tanulni is fogok azért, különben nehéz lesz majd szeptemberben újrakezdeni az iskolát.

Karácsony Nimród: Ideális helyzet, ha nem kapunk sok házi feladatot, hagyják, hogy csináljunk azt, amit akarunk. Hagyják, hogy legyünk szabadok. Az iskolák azért szerveznek táborokat, kirándulásokat. Én focizok, biciklizek, strandra járok, és olvasok.

Nagy-Lázár Kadosa: El lehet menni különböző helyekre, például strandra, külföldre. Ez nagyon izgalmas. A vakációban nem kellene tanulni, de néha muszáj.

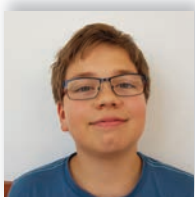
Fábíán Gellért: A legjobb a vakációban, ha elutazunk. Megyünk a tengerre, azt nagyon szeretem. Van fociedzés. Tanulni is szoktam, mert muszáj.

Lázár Lilla: Az a jó vakáció, ha nem kell tanulni, nincs házi feladat. Azt tehetünk, amit akarunk. Én most azt tervezem, hogy a hosszú nyári vakációban átbeszéltem a testvéremmel, hogyan oldjuk meg a problémáinkat, mert sokat veszekedünk. Aztán akkor játszunk együtt, vagy veszekedünk tovább.

Kernászt Sára: A nyaralás mindenképpen hozzátartozik a vakációhoz. Legyen sokat együtt a család, és találkozunk a barátokkal. Ne legyen sok tanulnivaló. Jól kialszom magam, néha délig. Sok könyvet beterveztem a nyárra, de nem tudom marad-e mindegyikre időm.

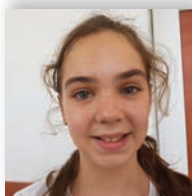
Urbán Dániel: Valószínű a mamámmal töltöm, megyünk nyaralni, táborba. Mindegyik vakáció úgy jó, ahogy van. Egyszerűen csak történnek a jó dolgok. Már csak az jó, hogy nem kell menni iskolába.

Barabás Samu: Rengeteg a szabadidő, ez a vakáció lényege. Sok időt töltünk ott-hon, korán kelek, biciklizek, focizunk, úszok. A szüleim is mindig elvisznek nyaralni.

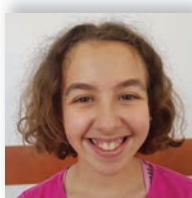
Györgyi Hajnal Csillag: Az agyunkat pihentetjük, ezzel valójában felkészülünk arra, hogy kezdődik az iskola. Én sokat járok népdaléneklő táborba. Nagyon szeretek énekelni. Iskola közben pluszének-óra is járok, de én mindig szívesen énekelek a magam szórakoztatására is.

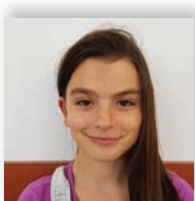
Szőcs Ágnes: Sokat utazzunk, pihenünk, teljen jól. Szeretek a meglepetéseket, a váratlan kalandokat. Táborba nem szeretek annyira járni. Tanulni is szoktam, mert kell. A házi feladat mellett a szüleim is adnak pluszmunkát matekból, hogy ne zökkenjek ki.

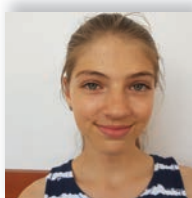
Kovács Zsófia: Szórakozás barátokkal, a víz közelében levés, otthoni pihenés, olvasás, ez a tökéletes vakáció. Az a jó, hogy sok mindenre jut idő. Megyek matekversenyre Magyarországra, ott is lesz szórakozás is, aztán osztálytábor, nyaralás a szülőkkel. Már kinéztem néhány könyvet, amit feltétlenül szeretnék elolvasni.

Mikes Lana: Legyen jó idő, érezzük jól magunkat, ez a legfontosabb. Sokat játszom. Egy kicsit szoktam tanulni is, de nem viszem túlzásba.

Vítályos Anna: Lényeg, hogy ne unatkozzunk. Utazzunk sokat, és legyen benne sok izgalom. Én megyek Amerikába, lehet, hogy Kanadába is. Nagyon várom, kíváncsi vagyok a Szabadság-szoborra, a Niagara vízesésre. A hosszú repülőúttól félek egy kicsit, de biztos az is nagyon izgalmas lesz.

Csiszér Emese: A vakáció legyen hosszú. Táborozni, nyaralni szeretek. Idén csak néhány táborba megyek, cserkész- és tánc táborba, ennél azért sokkal több táborba szoktam menni. A családi nyaralás is nagyon jó.

SZÖVEG ÉS FOTÓK: BÍRÓ BLANKA

A figyelemhiányos hiperaktivitás és velejárói

Egy 2016-ban kirobbant botrány eredményeképp rótt ki bírságot májusban az Országos Diszkriminációellenes Tanács az Argeş megyei tanfelügyelőségre egy figyelemhiányos, hiperaktivitás-zavarban szenvedő diák miatt. A felek egymásra mutogatnak az esettel kapcsolatban, és mindenki a saját álláspontját védi. De vajon hol van az igazság, és mit is takar pontosan a figyelemhiányos hiperaktivitás-zavar?

Mi történt pontosan?

2016 novemberében a piteşti-i Ion Luca Caragiale-iskola akkori hetedikesei három napon keresztül megtagadták a

tott társaival szemben az iskolában, és mivel élhető megoldást senki nem tudott nyújtani, ezért a szülők mozgolódni kezdtek. Többször is tiltakozást szerveztek az intézmény előterében gyermekeikkel együtt, a megmozdulás fő üzenete az volt, hogy ameddig nem találnak megoldást a fennálló helyzetre, addig a diákok nem látogatják az órákat. A tanfelügyelő elmondta, beszélt a tiltakozókkal, akikkel közösen próbálták megoldani a helyzetet. Sőt ezzel egy időben a problémás gyermek szüleit is felkereste, akiknek felajánlotta, hogy bármikor átíráthatják gyermeküket egy speciális nevelési igényű diákok számára működtetett állami iskolába.

A tanfelügyelő a bírságról elmondta, elfogadhatatlannak tartja azt, hogy azokat feddték meg, akik megoldást próbáltak találni a fennálló helyzetre. Tudosoiu ugyanakkor azt is nehezményezte, hogy önkényesen rótták ki a bírságokat, illetve hogy nyilatkozatából csak szövegrészeket ragadtak ki, és az alapján született meg az ítélet. A tanfelügyelőség fellebbez az ítélet ellen, sőt akár a bíróság elé is kerül az ügy abban az esetben, ha számukra kedvezőtlen határozat születik.

Természetesen a másik oldal is megszólalt az esettel kapcsolatban. Asztalos Csaba, az Országos Diszkriminációellenes Tanács elnöke kifejtette, hogy az illető gyermek beteg, ezt az osztálytársai, azok szülei, a tanárok sem nézték jó szemmel, így közösen eldöntötték, hogy kizárják a közösségből. Mivel mindenkinek joga van az egyenlő tanulási feltételekhez, ezért kivizsgálást indított az diszkriminációellenes tanács, ennek eredményeképp kiderült, hogy a gyermek hátrányos megkülönböztetésben részesült.

Mi a figyelemhiányos hiperaktivitás-zavar?

De mi is lehet pontosan ezzel a gyermekkel, akinek az ügye évekig tartó vitát eredményezett? A figyelemhiányos hiperaktivitás-zavar (angolul Attention Deficit Hyperactivity Disorder, rövidítve ADHD) neurológiai természetű, veleszületett vagy fejlődési rendellenes-

ség, melynek alapvető tünete a figyelemzavar, kísérő tünetei között pedig megtalálható a hiperaktivitás, a feledékenység és a gyenge impulzuskontroll. A betegség oka pontosan nem ismert, de a kialakulásában gyakran szerepe lehet az öröklődésnek is. Ezeket a genetikai hatásokat azonban módosíthatják a környezeti befolyásoló tényezők is. Nem genetikai eredetű esetben a betegséget kiválthatja az anya terhesség alatti alkoholfogyasztása, az aktív vagy passzív dohányzása, a magas ólomszint a szervezetében, illetve a koraszülöttség, az alacsony születési testtömeg, valamint az agy homloki részének sérülése a születéskor.

„Az illető diák agresszív magatartást mutatott társaival szemben, és mivel élhető megoldást senki nem tudott nyújtani, a szülők mozgolódni kezdtek. Többször is tiltakozást szerveztek az intézmény előterében gyermekeikkel együtt. A fő üzenet az volt, hogy amíg nem találnak megoldást, addig a diákok nem látogatják az órákat.”

„Az impulzivitás szintén gyakran előforduló tünet, amelynek fő jellemvonása az, hogy a gyermek éretlenebbnek tűnik, mint a kortársai. Türelmetlen, mindent rögtön véghez akar vinni vagy meg akar szerezni. A figyelemhiányos, hiperaktív gyerekek gyakran bántják társaikat.”

tanórák látogatását, mivel elmondásuk szerint egyik osztálytársuk figyelemhiányos hiperaktivitás-zavarban szenvedett. Ez abban mutatkozott meg, hogy verbálisan és fizikailag is bántalmazta osztálytársait, többeket halálosan is megfenyegetett. A gyermekek akkor szüleikkel karöltve az intézmény előterében tüntettek a tarthatatlan helyzet miatt, megoldást keresve a problémára. Idén májusban döntés született az ügyben: az Argeş megyei tanfelügyelőséget 2000 lejre büntették, az intézmény vezetőjét, Dumitru Tudosoit pedig figyelmeztetésben részesítették. Tudosoiu az esettel kapcsolatban elmondta, hogy az illető diák agresszív magatartást muta-

Honnan tudjuk, ha a gyermek figyelemhiányos hiperaktivitás-zavarban szenved?

Mint minden betegségnek, ennek is vannak különböző tünetei és fokozatai. Az első árulkodó jel - amely egyben a leggyakoribb is - a szétszórtság és a figyelemzavarok. Ilyenkor a gyermek figyelme csak nagyon rövid ideig köthető le, könnyen elterelhető, esetleg nem fejezi be vagy elfelelejtí a feladatait. Emellett gyakran félbehagyja az elkezdett tevékenységet, nem tart rendet a holmijai közt, szüleit nem hallgatja végig. A gyermek csak olyankor képes figyelni, amikor kizárólag vele foglalkoz-

nak, illetve csak azokat a feladatokat tudja sokáig csinálni, amelyet ő választ ki magának. Egy másik árulkodó jel a hiperaktivitás lehet. Ez már kora gyermekkorban szembetűnik, és rögtön ki lehet szűrni, hogy a gyermek állandóan csinálna valamit. Rengeteget szaladgál, mindenhova felmászik, és veszélyérzet nélkül veszélynek teszi ki magát. Az iskolában szintén nem lehet egy helyben tartani, ha meg is tanul a helyén maradni, akkor is állandóan fészkelődik, mozgatja a végtagjait.

Az impulzivitás szintén gyakran előforduló tünet, amelynek fő jellemvonása az, hogy a gyermek éretlenebbnek tűnik, mint a kortársai. Türelmetlen, mindent rögtön véghez akar vinni vagy meg akar szerezni. A figyelemhiányos, hiperaktív gyerekek gyakran bántják társaikat, ha valami nem úgy történik, ahogy azt elképzelik. Ezzel nagyjából rokon magatartás a figyelmet követelő hozzáállás: szinte kielégíthetetlen igény a másik ember figyelmére, ezt ingerléssel, zaklatással, veszélyes cselekedetekkel akarja elérni a hiperaktív gyermek. Az ADHD-s fiatalok körében nagyon gyakoriak az iskolai nehézségek is. Fontos ugyanakkor leszögezni, hogy a figyelemzavar nem befolyásolja a gyermek értelmi szintjét, így ezek a diákok is lehetnek okosak, átlagosak vagy akár gyengébb képességűek. Az ADHD gyakori jele a diszlexia és diszkalkulia, illetve a figyelemhiányos hiperaktivitás-zavarban szenvedők gyakrabban lesznek rendszeres kábítószer-fogyasztók is. Koordinációs nehézségek nagyjából az esetek felében figyelhetők meg. Ez lehet akár egy alig feltűnő hiányosság (pl. a cipőfűző megkötése nehezen megy), de komolyabb gond is (pl. a szem és a kéz koordinációja gyenge), amely a fiatalok egész tanulási folyamatára kihat.

Az ellenálló magatartás vagy zsarnokoskodás szintén egy fontos jellemvonása lehet a betegségnek. Ilyenkor a gyermek ellenáll az elvárásoknak, vagy amit tiltanak épp azt teszi. Nem tanul a hibáiból és a hibákra kirótt büntetésekből. Sokszor túlzott függetlenséget érez, de ennek az ellenkezője is nagyon gyakran előfordul (pl. nem tud elszakadni a szüleitől percekre sem). A másokhoz való viszonyulása is jellegzetes: az idősebb társait bosszantja, a fiatalabbakat irányítja, amelynek következtében kiközösíthetők.

• Mozgáshiány. A hiperaktív, figyelemhiányos gyerekek is lehetnek nagyon okosak

Az emocionális nehézségek szintén ADHD-re utalhatnak. A gyors hangulatváltozások, a túl erős reakciók, az érzéketlenség, a túlzásba vitt érzelmek, a depressziós gondok kibontakozása mind-mind ennek a tünete lehet. Az éretlenség ebben az értelemben az, hogy magatartásuk és viselkedésük elmarad attól, amit életkoruk szerint elvárnának tőlük.

Mennyien vannak az országban?

Romániában pontos adatok nincsenek arról, hogy hány figyelemhiányos hiperaktivitás-zavarban szenvedő gyermek van: a hatóságok nagyjából 5000 főt saccolnak, a civil szervezetek szerint azonban ez a szám meghaladja a kétszázezret is.

Az egészségügyi minisztérium 2016-os év végi kimutatása szerint a legtöbben 5 és 14 év között szenvednek ebben a rendellenességben, szám szerint 3744-en, míg a 15 év fölöttiek nagyjából 700-an lehetnek. A hiperaktivitás azonban már 4 éves kor alatt is megfigyelhető. Míg 2015-ben összesen 300 iskolai tanácsadó

dolgozott az országban a figyelemhiányos gyermekekkel, addig ez a szám a 2016-os évre megduplázódott. A pitești-i példa azonban azt mutatja, hogy ez a szám nem elég. Hiába van egyre több szaknevelő, ha sok problémás gyermek nincsen nyilvántartva, az állam pedig nem tudja azt, hogy pontosan hány fiatallal kéne speciálisan foglalkozni. Ugyanakkor az mérhetetlenül szomorú: a figyelemhiányos gyermek valószínűleg rengeteget szenved attól, hogy különbözik társaitól, míg a „normális” társai ennek a levét isszák meg. És akkor itt ismét felmerül az állam és a tanfelügyelőség felelőssége: vajon nem lehet-e az ilyen eseteket már csírájában elfolytani, és minimális odafigyeléssel elkerülni az ilyen és ehhez hasonló helyzeteket? Vajon tényleg országos botrányok kellenek ahhoz, hogy a diákok a nekik megfelelő környezetben és közegben sajátítsák el a szükséges tudást?

SZATMÁRI BENCE

A ritmikus mozgás mint összetett, személyiségfejlesztő tevékenység

Minél többet táncoljon a gyerek!

Egy-két-há-négy, egy-két-há-négy, jobbra zár, egy-két-há-négy, balra zár – patognak a vezényszavak, majd leguggol, feláll, magasba emeli két karját, széttárja, kettőt balra, kettőt jobbra lép – így tanítja a 7 éves Anna osztálytársait az utolsó előtti héten mindarra, amit egy év alatt a táncklubban megtanult. „Csak a könnyebb lépéseket tanítom, előbb azokat kell megjegyezni” – magyarázza, miután sorba állította kis barátait, elől a kisebbeket, hátul a magasabbakat. Mert a táncórákon nem csupán a lépéseket sajátítják el, hanem önbizalomra is szert tesznek, arra, hogy például ki merjenek állni az osztály elé, és levezényelni egy rögtönzött „táncórát”.

Önbizalom-növelő mozgás a színpadon

A mozgáskoordinációt, az egyensúlyérzéklet fejlesztését a tánc, de emellett önfegyelemre szoktat, összpontosításra és az is fontos, hogy sikerélményt nyújt – foglalja össze Kacsó Bella pszichológus, a marosvásárhelyi Talentum Alapítvány munkatársa azt, hogy mi mindenre jó a tánc már kisgyerekkorban. „Azáltal, hogy szép lesz a testtartása, képes lesz megtanulni a mozdulatokat, és társaival egyszerre bemutatni azokat, sikerélményben lesz része, ez pedig hozzásegíti az önbizalma növeléséhez” – magyarázza a pszichológus, aki kisgyerekek számára tart személyiségfejlesztő tevékenységeket, többek közt modern táncot is. „Már a négyéves gyerekekkel érdemes foglalkozni, tanítani táncolni, mert fejlődik a koncentrációs képessége, illetve olyan endorfinok szabadulnak fel, amelyek örömet okoznak, ettől boldogabbá, kiegyensúlyozottabbá válik a gyerek” – magyarázza a szakember, aki arra biztat minden kisgyerekes szülőt, hogy vigye táncra a gyermekét, hiszen a tánc és a zene együttesen sok mindenre képes. A marosvásárhelyi alapítvány elsősorban tehetséggondozással foglalkozik, ahol pszichológusok és pedagógusok foglalkoznak a gyerekekkel, többek közt ritmikus tornát és modern táncot tanítanak, illetve évente tehetségkutató

• A SZERZŐ FELVÉTELEI

• Csipetcsapat. A tánc összehangoltságra nevel, önbizalom-fejlesztő ereje van

versenyt szerveznek, ahol a mesemondás, a rajz és az ének mellett a táncra is nagy hangsúlyt fektetnek. „Kiáll az a gyerek a színpadra, aki addig kevés biztatást kapott, aki egyébként nehezen

szólal meg ismeretlen emberek előtt, az osztályban is gátlásokkal küzd, aztán eltáncol 100-200 idegen előtt egy táncot, azok pedig megtapsolják. Képzeljük el, mekkora sikerélményt jelent ez szá-

mára” – részletezi a pszichológus, hogy miért fontos arra biztatni egy gyereket, hogy táncoljon.

Érintések és összehangolódás

Ebből a szempontból az már mindegy, hogy néptáncot, vagy modern táncot tanul, hiszen mindkettő segíti a szépérzék, helyes testtartás kialakításában, a kapcsolattartás fejlesztésében. „Ha társas táncot gyakorolunk, akkor hozzá kell ér-nünk a társunkhoz, valamiképpen meg-fogjuk a kezét, a vállát, derekát, és nem mindegy, hogy hogy. Ha már ott állunk a partnerünk mellett, nem elég meg-érinteni, de szembe is kell nézni vele, a szemébe tekinteni, figyelni az arcvo-násait, az érzelmeit, azt, hogy mit szán-dékszik lépni a következő pillanatban, hogy elégedett-e velünk, jól lépkedünk-e mellette. Így alakul ki egy emberi kap-csolat a partnerrel, ugyanakkor a többi párra is figyelni kell, nem csupán azért, hogy elkerüljük az esetleges összeütkö-zést, de azért is, hogy mozgásunk össz-hangban legyen” – hívja fel a figyelmet a pszichológus. Hozzáteszi, ha van egy állandó táncospartnerünk, ha van egy csapat, akivel közösen gyakorolunk, majd együtt lépünk színpadra, közösen éljük át a sikert, akkor az azt is jelenti, hogy tartozunk valahová, van egy kö-zösség, amelynek mi is a tagja vagyunk, ahol számítanak ránk, mert szükség van ránk, tehát fontosak vagyunk.

Tánclépések kisgyerekeknek is

Marosvásárhelyen 1999 óta működik a Dance Art Klub, vezetője a Somodi Katalin és Márton valamikor szintén táncosként kezdték, egy pár voltak, versenyeztek, díjakat nyertek, aztán úgy határoztak, hogy elkezdik az oktatást is. Táncoskarrierjüket abba-hagyva igyekeztek továbbadni mindazt, amit ők már tudtak, megalapították a klubot, és edzőként folytatták pályafu-tásukat. Azóta számos sikeres táncos-párt készítettek fel, akik a klub hírnevét a különböző bajnokságokon szerzett el-ismerésekkel öregbítették. Rendszeresen szerveznek saját országos versenyt is, amelyeken megjeleni és díjat szerezni presztízs kérdéssé vált. Ahhoz, hogy min-dig legyen utánpótlás, kisgyerekeknek is tartanak heti rendszerességgel tánc-órákat. Így már a 4 évesek is tanulnak táncolni, elsajátítják az alapvető moz-dulatokat, tánclépéseket, zenére mo-zognak. A legkisebb csoportban a 4 és 6 éves közöttiek táncolnak, őket követi

a 7 és 9 év közötti korcsoport, majd az ennél is nagyobbak, a 10 és 13 év kö-zöttiek. Akiben tehetséget látnak és ki-tartást, azt már 8-9 évesen elkezdik fel-készíteni a versenytáncra. De nemcsak azokkal foglalkoznak, akikben potenciált látnak, hogy néhány év múlva verseny-re küldhetik, bármelyik kisgyerekekkel, aki igényli a mozgást. És azokkal a kicsikkel is, akiknek a szülei úgy vélik, hogy jó, ha heti rendszerességgel mozog a gyerek: Somodiék szívesen fogadják a vállalko-zó kedvű kicsiket heti két alkalommal hétfőtől péntekig az előre meghatáro-zott órarend szerint. Például a legkiseb-bek délután 5 órától 6-ig, a következő csoport 6-tól 7-ig táncol. A legkiseb-beknek tartott tanfolyam a legnépsze-rűbb, hiszen nagyon sok szülő gondolja azt, hogy jó, ha zenére mozog a gye-reke, ha táncol. A táncórákon ugyan-is koncentrálni kell, állandóan figyelni kell az edzőre, arra, amit mond, illetve mutat. Bemelegítővel kezdenek, majd jön a lépések megtanulása, a gyakorlás, majd a végén nyújtógyakorlatokkal feje-zik be az 50 perces tevékenységet. „Egy 4 éves kisgyerek számára elég nagy tel-jesítmény ennyi időn keresztül összp-on-tosítani, de mindkét kislányom, a 4 és a 8 éves is ragaszkodik ahhoz, hogy heten-te kétszer elkísérjem táncórára. Bár elég fárasztó 50 percen át mozogni, mégsem panaszkodnak, sőt boldogan járnak” – mondta egy édesanya, aki gyerekeitől kedvet kapott, hogy ő maga is beirat-kozzon az egyik felnőttcsoportba, hiszen felnőtteknek is tartanak heti egy alka-lommal kurzusokat.

Szellemi és lelki erőt is igényel a sporttánc

Somodi Katalin elmondta, szerencsájük volt, hogy a kinevelt táncosokból jó edzők-ké váltak, akik tovább tudják adni mind-azt, amit korábban megtanultak. Ahhoz ugyanis, hogy valaki a versenypályára kerüljön, és ott sikerrel szerepeljen, ren-geteget kell tennie. Naponta kell edzeni és a tánc, sporttánc olyan összetett sport-ág, ami nemcsak fizikai erőnlétet és felké-szültséget igényel, de szellemi és lelki erőt is. Egy kategóriában emlegetik a verseny-táncot az alpinizmussal és a sífutással, a nehézségi fokok ugyanis megegyeznek. Az is többletnehézséget jelent a táncban, hogy minden mozdulatot kötelezően össz-hangban kell végezni a zenével, és termé-szetesen a táncpartner mozdulataival is. Aki szeretne versenyen indulni, annak jól megtervezett edzésprogramot kell követ-

nie, sok munkára és odaadásra van szük-sége. Ezt pedig már kisgyerekkorban meg kell tanulni. Az önfegyelem fontos, hiszen nem csupán egyéni teljesítményről szól a tánc, hanem a csoport teljesítményé-ről is, amelybe tökéletesen kell illeszke-dni. „Az élsportolók naponta csoportosan is és egyénileg is edzenek, a sajátos edzé-sek mellett más erőnléti edzéseken is részt vesznek” – ismerteti a siker mögötti ke-mény munka részleteit Somodi Katalin, aki férjével közösen régi álmát valósította meg Marosvásárhelyen, mikor megvásárolt egy volt kazánházat, és azt felújítva, korszerűsítve berendezte a saját táncklubot.

Mozgás után eredményesebb a tanulás

A pszichológusok szerint azok, akik tán-colnak, jobban képesek koncentrálni, jobb beszéd- és olvasáskészsége tesz-nek szert. A tánc serkenti a vérkeringést, nő az agy vérellátottsága, ami viszont segít a tanulásban. Ezzel magyarázható, hogy mozgás után sokkal eredménye-sebb a tanulás. Ráadásul a táncban szá-mos olyan mozdulatsor van, ami össze-hangolja a két agyféltekét. Míg a mosta-ni iskolarendszer főleg a bal agyféltekére alapszik, azt fejleszti, a jobb agyfélteke fejlesztése a tanulásban és az életben való boldogulásban is számos előnnyel jár. A kisgyerekeknek eleve napi több óra mozgásra van szükségük, szaladgá-lásra, ugrálásra, amit mind megtalálnak a táncban. Az iskolapadban való üldö-gélés, ha az nem egészül ki elégséges és megfelelő mozgással, gerincbáztalmakat is okozhat. A táncban nagy hangsúlyt kap a gerinc melletti izmok megmozga-tása, amelyek fejlesztése, erősítése nem-csak egészséges, de szép tartást is ered-ményez. A mozgás pedig már kiskortól a gyerek, majd a felnőtt életének szerves részévé válik. Ezért, aki teheti, már cse-csemőkorban elkezdheti a kisbabát ritmi-kus mozgásra „tanítani”, hiszen az nem csupán a motoros készségek és az izom-tónus fejlesztését és erősítését támogatja, de a koncentrációs- és koordinációs készségeket is fejleszti. A tánc nemcsak a tehetséges gyermekeknek ajánlott, ha-nem mindenkinek, aki szereti a mozgást és az örömteli közösségi hangulatot, il-letve azok számára is, akik figyelemza-varral küzdenek.

ANTAL ERIKA

Hogyan lett a köszén?

Minden gyerek gyűlöli az iskolát. Nagybátyám gyakran mondogatta, hogy ha az iskola falát bekennénk szalonnával, reggelre elhordanák a kutyák az egészet. Azt hiszem egész okos gyerek voltam, mert ezt azért nem vettem be. Az osztálytársamat, Arnoldot is ugyanezzel a szöveggel traktálta a nagybátyja (vagy valakije). Arnold nem lehetett valami okos gyerek, mert ő egyszer tényleg összekent egy tekintélyes darabot az iskola falából szalonnával, de a kutyák még csak egy téglát sem vittek el belőle. Meg se hess. Biztos nem voltak éhesek, vagy

hogy a szalonna, amire az öreg a fogát fente, az iskola falán lett egyenletesen elkengetve.)

Ez éppen egy nyári szünet előtt nem sokkal történt. A táblára szünetben már ez volt felírva: ÁCIÓ. Vagy ez: KÁCIÓ. Már nem emlékszem pontosan. Mindenesetre már mindenki nagyon várta, hogy megszabaduljon attól a bűdös, szalonnaszíros iskolától pár hónapra. Aztán megkaptuk a vakációs házi feladatokat és a házi olvasmányokat, és végre elkezdődött a VAKÁCIÓ. A vakációs házi feladatokat a házi olvasmányokkal együtt egyetlen pil-

szét a levegőben. Ha megszáradt, kemény és hegyes lett a vége, komoly sérüléseket lehetett vele okozni. De mi volt az egy kommandósnak vagy pláne egy mindenre elszánt rézbőrűnek! Szemre azért vigyázni kellett. Egy félszemű apacs nem sokat ér. Közben egyre barnábbak lettünk és egyre boldogabbak.

A felnőttek taktikáját ellesve, miszerint egy probléma nem létezik, ha nem foglalkozunk vele, igyekeztünk minél kevesebbet gondolni a házi feladatokra, és olvasmányokra. Ez az első két hónapban remekül működött. Egész jól elmúlattuk az időt az indiánozással meg a kommandózással. Meg a Bergmann-puskázással. És a többivel. Időnként ki-k elment nyaralni a szüleivel. Meglátogattuk a távolabbi rokonokat, ilyenek. De a kutyák csak nem akartak megéhezni, az iskola pedig vészjóslóan a helyén maradt. Pláne, hogy Arnold apja időközben újravakolta és -festette az összeszalonnázott falrészt. (Újabb pofonok szegény Arnoldnak.)

A harmadik hónapban aztán felébredt a lelkiismeretünk vagy inkább a felelősségre vonástól való rettegésünk, és félve bár, de belenéztünk a füzetekbe. A füzetekben sokkal több házi feladat és olvasmány volt, mint amit annak idején beleírtunk. Valaki vagy valakik a mi kézírásunkkal (!) teljesíthetetlenül hosszú nyújtották a teendőink listáját. Így telt minden vakációnk utolsó harmada kapkodásban és szorongásban.

Egyszer a *Fekete gyémántok*at olvastam a teraszon, ragyogó napsütésben. A figyelmem folyton elkalandozott, de azért nem adtam fel. Már az első fejezetnél tartottam! Ebben Jókai hosszasan elmagyarázza, hogyan lett a köszén. Anyám térült-fordult – ahogy Bihar megyében mondják –, és mellékesen odavetett egy jó tanácsot. Hagyd ki az unalmas leírásokat, olvasd el csak a párbeszédeket, abból minden kiderül – mondta. Régi tartozás: ma sem tudom pontosan, miről szól a *Fekete gyémántok*. Azt viszont tudom, hogyan lett a köszén. És ma már azt is, hogy a lényeg az „unalmas leírásokban” van. Csak nem kéne kötelezővé tenni.

• „A mi kutyánk az ételmaradékokat szerette, mert azt kapott. Ha szalonnát kapott volna, azt is szerette volna. Iskolát sem adtunk neki, úgyhogy azt sem szerette. Mint a gyerekek.”

valami. Legalábbis Arnold ezt mondta később, ügyetlenül leplezve a csalódottságát. Julika szerint a kutyák nem is szeretik a szalonnát, csak a Pedigree Palt. Julikáék elég gazdagok voltak, ezért szerette a kutyájuk a Pedigree Palt. A mi kutyánk például nem tudott róla, hogy ő szerette volna a Pedigree Palt, mert életében meg se kóstolta. A mi kutyánk az ételmaradékokat szerette, mert azt kapott. Ha szalonnát kapott volna, azt is szerette volna. Iskolát sem adtunk neki, úgyhogy azt sem szerette. Mint a gyerekek. Ennyit az ízlésekről meg a pofonokról. (A pofont Arnold kapta az apjától, miután kiderült,

lanat alatt elfelejtettük, és elhatároztuk, hogy ennek a vakációnak úgysem lesz vége soha. Ez minden nyári szünet elején így történt. Három hónap szabadság akkor végtelennek tűnt. Végre nem kellett korán kelni, de azért korán keltünk, egyrészt mert megszoktuk tanév közben, másrészt, mert nem akartunk a kelleténél több értékes időt elvesztegetni a vakációból. Indiánost játszottunk vagy kommandóst. Vagy bebicikliztük a környéket. Karcsú papírkúpokot tekertünk, megragasztottuk a nyálunkkal, és Bergmann-csőből fújtuk egymásra. Jó sok nyálat kellett használni, hogy a lövedék ne hulljon

• FARKAS ILONA JANKA, 9. OSZTÁLYOS

VARGA LÁSZLÓ EDGÁR

Sürgősségi kormányrendelettel alakíthatják újra a vásárhelyi iskolát

Sürgősségi kormányrendelettel lehet újraalakítani a marosvásárhelyi Római Katolikus Teológiai Gimnáziumot, melynek alapító okiratát ez év februárjában jogerősen megsemmisítette a bíróság – jelentette ki Valentin Popa oktatásügyi miniszter. A tárcavezető azon a marosvásárhelyi sajtótájékoztatón beszélt erről, amelyet Navracsics Tiborral, az Európai Bizottság oktatásért, kultúráért, ifjúságért és sportért felelős biztosával és Kelemen Hunorral, az RMDSZ elnökével közösen tartott Marosvásárhelyen. Popa úgy vélte: nincsen meg „a törvényi ernyő” ahhoz, hogy minisztériumi rendelettel hozák létre az iskolát, ahogy azt korábban az RMDSZ szorgalmazta. Megjegyezte: tárgyalások folynak arról, hogy sürgősségi kormányrendelettel rendezzék az ügyet, és várják az igazságügy-minisztérium álláspontját ezzel kapcsolatban. Megjegyezte: tekintve, hogy a marosvásárhelyi önkormányzat több éve nem hozott határozatot az iskolahálózatról, a minisztériumnak van lehetősége a marosvásárhelyi iskolahálózat meghatározására, de ez is erősen be van határolva. Úgy vélte, hiányos e tekintetben a törvényi háttér. Hozzátette: a Római Katolikus Gimnázium ügyét elkülönítve kell tárgyalni az iskolahálózat kérdéséről. Kelemen Hunor a sajtótájékoztatón elmondta: Navracsics Tiborral és Valentin Popával tárgyaltak a magyar nyelvű oktatás marosvásárhelyi gondjairól, és azt tapasztalta, hogy a kormányzat eltökélt szándéka, hogy a 2018–2019-es tanévre megoldja a katolikus iskola ügyét. „Találtunk olyan törvényes megoldást, amelyet ha végigviszünk, az iskolának a következő tanévben működni kell” – jelentette ki a politikus. Hozzátette, a megszüntetett katolikus iskola diákjai az oktatási rendszerben vannak, így is, úgy is finanszírozni kell az oktatásukat. A sajtótájékoztató után újságírói kérdésre válaszolva Kelemen Hunor elmondta: úgy tapasztalja, hogy a kormányzatban megvan a politikai akarat az iskolaügy rendezésére, de a minisztériumi apparátus adminisztratív akadályokat gördít a rendezés útjába. Navracsics Tibor arról beszélt, hogy az EU számára fontos a kisebbségi oktatás biztosítása, hiszen a statisztikai ada-

tok azt mutatják, hogy minden oktatási rendszerben a kisebbségi csoportok jelentik a gyenge pontot. Ezeknek számos hátránnyal kell megküzdeniük. „A kisebbségi oktatás nehézségeinek a megoldása nemcsak a kisebbségi közösségek, hanem a többségi társadalom problémája is” – jelentette ki. Mint ismeretes, a marosvásárhelyi katolikus gimnázium azt követően szűnt meg, hogy a korrupcióellenes ügyészség (DNA) vádat emelt az intézmény 2014-es létrehozása kapcsán észlelt törvénytörés miatt Ștefan Someșan volt főtanfelügyelő és Tamási Zsolt volt iskolaigazgató ellen. Az iskola újraalapításáról törvényt fogadott el a parlament, ezt azonban az alkotmánybíróság márciusban alkotmányellenesnek minősítette. A magyar kormány 2017 szeptemberében bejelentette: a tanintézet jogi státusának megszűnte miatt vétőt emel Romániának a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezethez (OECD) történő csatlakozása ellen, majd később, amikor Liviu Dragnea, a kormányzó Szociáldemokrata Párt (PSD) elnöke biztosította Orbán Viktor miniszterelnököt az iskola újraalapításáról, Magyarország visszavonta a kilátásba helyezett vétőjét.

Támogatja az oktatási miniszter a marosvásárhelyi egyetemegyesítést

Az egyetemi autonómia részének tekinti, és támogatja Valentin Popa oktatásügyi miniszter a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyászati Egyetem (MOGYE) és a városban működő Petru Maior-egyetem egyesülését. A tárcavezető az MTI kérdésére fejtette ki az ezzel kapcsolatos álláspontját azon a marosvásárhelyi sajtótájékoztatón, amelyet Navracsics Tiborral, az Európai Bizottság oktatásért, kultúráért, ifjúságért és sportért felelős biztosával és Kelemen Hunorral, az RMDSZ elnökével közösen tartott. Valentin Popa kijelentette: a két egyetem szenátusa döntött az egyesülésről, és a miniszter véleménye nem befolyásolhatja az egyetemi autonómia elvét. Azt a reményt is megemlítette azonban, hogy ne legyenek szociális feszültségek az egyetemegyesítés kapcsán. „Itt a pillanat, hogy továbblépjünk a személyes gögön, és találjuk meg a megoldást” – jelentette ki. Újságírói kérdésre, hogy az egyetemi autonómia felülírja-e az oktatási törvény előírásait, Valentin Popa nemel válaszolt. Hozzátette azonban, hogy

az oktatási törvény csak javasolja, és nem írja elő, hogy a multikulturális egyetemen önálló struktúrákba kell szervezni az egyes nyelveken zajló oktatást. A sajtótájékoztatón Kelemen Hunor RMDSZ-elnök úgy vélekedett, hogy ha már a magyar tagozat akarata ellenére a MOGYE bekebelezi a Petru Maior-egyetemet, akkor ez új helyzetet teremt, és reményét fejezte ki, hogy ebben az új helyzetben a magyar közösség előre tud lépni oktatási jogainak érvényesítése terén. Kijelentette: ha a multikulturális egyetemenként meghatározott MOGYE bekebelezi a román tannyelvű Petru Maior-egyetemet, induljon magyar nyelvű oktatás a bekebelezett egyetem által működtetett szakokon is. Az MTI felvetésére, hogy biztosíthatja-e az egyetemegyesítéssel létrejövő új multikulturális egyetem a magyar nyelvű műszaki képzést az erdélyi magyar közösségnek, a miniszter kijelentette: az új egyetem szenátusának kell majd döntenie az intézmény felépítéséről, ebbe a miniszter nem szólhat bele. A hírügynökség azt is megkérdezte, hogy részt vesz-e a román állam a magyar állam által fenntartott Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemnek a fenntartásában, amely az anyanyelvű műszaki képzés hiányát próbálja pótolni Romániában. A miniszter válaszként a műszaki oktatás fontosságát hangsúlyozta, ugyanakkor kijelentette, hogy eddig nem került szóba a magánegyetemek állami támogatása. Navracsics Tibor a sajtótájékoztatót megelőző kulturális fórumon válaszolt a MOGYE-val kapcsolatos kérdésre. Kijelentette, levelet írt a korábbi román miniszternek, de az oktatásért is felelős biztosként ennél többet nem tehet, mert nincsen hatásköre beleszólni a tagállamok oktatáspolitikájába. „A jószolgálati közvetítésnél többet nem tudok tenni, de erre készen állok” – fogalmazott.

Mint ismeretes, április közepén a MOGYE szenátusa a magyar tagozat képviselőinek tiltakozó távollétében szavazta meg a Petru Maior-egyetem bekebelezésére vonatkozó határozatot. A MOGYE kizárólag magyar tannyelvű intézményként alakult 1945-ben. Az intézményben a kommunista pártvezetés szóbeli utasítására vezették be 1962-ben a román nyelvű oktatást is, amely fokozatosan háttérbe szorította a magyar orvosképzést. Ma az egyetem vezető testületei a román oktatók kétharmados többségével működnek, és a

magyar tagozat elsorvasztására törekednek. Az egyetemegyesítés révén tovább csökkennek a magyar tagozat érdekérvényesítési lehetőségei.

Megoldódnak a tankönyvgondok, ígérik az illetékesek

Idéntől megoldódnak az évek óta tartó tankönyvgondok, és az új tankönyvtörvény elfogadása révén a diákok már tanévkezdésre megkapják mindegyik kiadványt – ígérik az illetékesek, miután a szenátus döntéshozó kamaraként elfogadta a Liviu Pop volt oktatási miniszter által kezdeményezett jogszabályt. Ezt már csak Klaus Johannis államfőnek kell kihirdetnie.

Az RMDSZ hírlevelében egyértelmű sikerként értékelte a tankönyvtörvény elfogadását, a jogszabály szerintük törvényes alapokra helyezi a magyar nyelvű tankönyvírás jövőjét. A politikai alakulat üdvözölte, hogy a tervezet végső formája a szövetség javaslatait is tartalmazza. Novák Csaba Zoltán Maros megyei szenátor arra hívta fel a figyelmet, hogy az eddigi fordítások helyett ezentúl a specifikus magyar tankönyveket „törvényesen is magyar pedagógusok és szakemberek készíthetik, ellenőrzik és véleményezik”. A honatyja szerint ilyen a magyar nyelv és irodalom, a történelem-, a vallás- és a zene-tankönyv. A szaktárca által meghirdetett pályázaton ugyanakkor a szerzők az egy-egy szakterületet lefedő magyar nyelvű tankönyvtervekkel is jelentkezhetnek, ez esetben a kiadványokat a minisztériumnak kell lefordíttatni. „Ezentúl az sem fog gondot jelenteni, ha nincs megfelelő tankönyv egy adott tantárgyból a kisebbségi oktatásban részt vevő diákok számára, a törvény betartásával akár külföldről, az anyaországból is lehet tankönyveket importálni” – tette hozzá az RMDSZ politikusa. A szövetség ugyanakkor abban bíz, hogy az új jogszabály révén immár határidőre, azaz tanévkezdésre el fognak készülni a tankönyvek, mint írják, erre az RMDSZ által javasolt kiegészítések jelentenek garanciát. Novák Csaba Zoltán arra is rámutatott, hogy a tankönyvtörvény szabályozza az iskolai kiadványok kidolgozása, kiadási és szétosztási folyamatát is, és az új szabályozás már nem tartalmazza a módszertan kidolgozására vonatkozó határidőt. Az oktatási minisztérium egyébként még a törvény elfogadása előtt meghirdette és le is bonyolította a szerzőknek

szóló pályázat első szakaszát, és már az eredményhirdetés is megvolt. A törvény egyik legfontosabb újítása, hogy ezentúl a kiadványok elkészítésére a kiadók helyett kizárólag szerzők pályázhatnak, az általuk kidolgozott és benyújtott tankönyvterveket a minisztérium által kijelölt szakmai bizottság értékeli. Liviu Pop eredeti elképzelése szerint valamennyi tantárgyból országos szinten egyetlen kiadvány lenne, végül azonban a szakértők zúgolódások nyomán egy módosító javaslattal ezek számát legtöbb háromra emelték. Az oktatási minisztérium által év elején lebonyolított első pályázati szakaszon 144 tankönyv szerzett átmenő minősítést, 27 a magyar anyanyelvű diákoknak készült. A szaktárca áprilisban újabb kiírást hirdetett azon tantárgyak és évfolyamok esetében, ahol a pályázati anyagot nem ítélték megfelelőnek, és nem tudtak nyertest hirdetni.

Gondot okoz a pedagógusoknak az előrehozott képességvizsga

Megnehezíti a nyolcadik osztályosok országos képességfelmérő vizsgájának szervezését, hogy a megmérettetés idén egybeesik a tanév utolsó hetével – nyilatkozta a sajtónak Kiss Imre Kovászna megyei főtanfelügyelő. Rámutatott: a szabályzat értelmében a vizsgát szigorúan el kell különíteni térben a többi iskolai tevékenységtől. A tanév utolsó hete általában zsúfolt, le kell zárni a naplóban az osztályzatokat, feleltetik azokat, akik bukásra állnak, készülnek az évvizóra, megtartják a nevelőtanács értekezleteket, erre most még rájön a nyolcadikos képességfelmérő, melyet az előző években a tanévzáró után tartottak. A megmérettetés június 11-én a román nyelv és irodalom vizsgával veszi kezdetét és 14-éig tart, a nem végzős osztályok számára ekkor zárul le a 2017/2018-as tanév.

Más kisebbségekre is kiterjesztenék az Örökségünk Örői programot

Egy másik kisebbségi közösségben, a lipován oroszok körében is meghonosítaná az RMDSZ által hat éve rendszeresen megszervezett Örökségünk Örői: Fogadj örökbe egy műemléket! programot. Ennek bemutatóját gyereknapon tartották Brassóban, az eseményen Tulceáról érkezett lipován orosz diákok és három megye – Brassó, Kolozs és Maros – magyar középiskolásai vettek részt. „Töltekek aka-

runk tanulni, és nemcsak ma, gyermeknapon, hanem az év összes többi napján is” – jelentette ki az eseményen Laczikó Enikő, az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatalának államtitkára. A brassói rendezvényen Ambrus Izabella parlamenti képviselő köszöntötte az örökségvédelmi „stafétaátadás” közel húsz középiskolás résztvevőjét és kísérőit. Az RMDSZ sikeres projektjét Nagy Kinga, az RMDSZ kultúráért felelős ügyvezető alelnökének munkatársa ismertette. A lipován orosz közösséget a csapatvezető tanár, Ulian Andreea Adelina mutatta be, kiemelve: nem az irodalmi oroszról beszélnek, hanem egyfajta orosz és török keveréknyelvet, azaz a lipován nyelvet. Esetükben a templomok mellett a régi, zsindeyes házak is az örökbe fogadható örökség részei lehetnek. Laczikó Enikő államtitkár a Maszolnak úgy nyilatkozott: a török kisebbség is érdeklődést mutat a nagy sikerű projekt iránt.

Határon túli diákok is jelentkezhetnek a Mathias Corvinus Collegium képzéseire

Középiskolás és leendő egyetemista diákoknak hirdet felvételt a Mathias Corvinus Collegium (MCC) tehetséggondozó intézmény. A hagyományos oktatást kiegészítő interaktív, egyéni képességeket fejlesztő ingyenes képzésekre a középiskolás tanulmányaikat folytató diákok június 17-ig, az idén érettségizők 24-éig jelentkezhetnek Magyarországról és a határon túlról. Az MCC középiskolás programja a társadalomtudományok iránt érdeklődő és a pályaválasztásra tudatosan készülő diákok önfejlesztésére nyújt lehetőséget. A sikeres felvételt tett középiskolások a programban nyolchetes rendszerben működő e-learning kurzusokon, havi egy személyes képességfejlesztő tréningnapon, valamint téli és nyári közösségépítő táborokban is részt vehetnek. Minden diák a saját érdeklődésének megfelelően választhat az alábbi területek közül: közgazdaságtan, jog, pszichológia, íráskészség (angol és magyar nyelven), nemzetközi kapcsolatok, társadalmi tanulmányok, valamint modern kori történelem. Az MCC középiskolás programjáról és a juniorképzésről, valamint a jelentkezési feltételekről bővebb információ az intézmény honlapján érhető el.

P. M.